

Sii Wet'aʔà: Dii n̄htl'è akı weghà segele zq ha hq̄'e.

Dii daʔeke n̄htl'è 2026 gha Kwet'j̄ hani-le dè Mòla yatı k'è zq seèdle ha eyıts'q̄ satsq̄ wet'à ets'eètl'è k'e hani-le dè n̄htl'è k'e sèahle ha dile.

2026 Daʔeke

2A-R Daʔeke eyıts'q̄ ayıghq̄ daʔeke wegodı

www.census.gc.ca

Yatı Akwelò

Canada k'ezhì dọ dazeke ha n̄htl'è edlàat̄lọ kaʔa gehts̄l t'à 2026 k'e dọne dagogehke n̄dè n̄htl'è ladi t'aget'̄l ha. Dii n̄htl'è 2026 k'e dọ dazeke ha n̄htl'è n̄le hanikò, ayìl hazọ dek'èt̄l'è s̄i elexèt'e. Dii n̄htl'è wetat'e edàani dek'èt̄l'è s̄i, daneke n̄htl'è deghà whela wexèt'èa-le.

Dii n̄htl'è akı weghà segele zọ ha họt'e. Dii n̄htl'è weghà zọ gha 2026 xo k'e daneke ha họt'e; hanikò, edàani dii n̄htl'è k'e daneke s̄i eyìl n̄htl'è Statistic Canada gits'ò anele ha họt'e jọ www.census.gc.ca n̄htl'è nets'ò adlā s̄i weyìl as̄i dek'èt̄l'è satsò wet'ā ets'eèt̄l'è ghà ayìl danek'e s̄i dek'enj̄t̄l'è t'ā dii n̄htl'è senele ha d̄ile hanì-le dè n̄htl'è hazọ daneke s̄i senèlā dè gits'ò anele ha d̄ile. N̄htl'è t'ā dii daneke senele ha dè, n̄htl'è nechà t'ā j̄t̄l'è senele.

Dii n̄htl'è s̄i as̄i nàke t'ā wexè whela:

N̄htl'è 1

Akwelò daneke ha s̄i n̄htl'è k'e dek'èt̄l'è s̄i 2026 n̄htl'è n̄ndè k'e daneke ha dek'èt̄l'è. Dii nàowo weghà godi nàts'ehts̄l họt'e *Statistics Act*, R.S.C. 1985, c. S-19.

N̄htl'è 2

Dii n̄htl'è nàke t'ā dazeèke s̄i, ayìghọ Statistics Canada dọne dazegehke eyits'ò dii dọ ḡigodì edàageh̄l xè edàani dọne dagogehke ḡigodì s̄i wet'āʔā.

Canada k'ezhì dọ dazeke gha k'àowodeè dìi wegodi họt'e

Dìi 2026 dọne dazeke goxè anet'j gha mahsì nets'jwhọ. Dìi negodi nàgehts'j ha sìi wet'à naxikòta edàani gits'àdì gha nàgehts'j, dọne edegha eghàlaadedọ ts'qhk'e eyits'q government sìi wet'à edàani dọne ts'agedì gha deèrọ nezì adle ha godì nàgehts'j họt'e, wet'à sìi edàani dọ eghàlaedè godì weghà njhtl'èkọ, asìi kòta k'ezhe nàowo eyits'q nàedik'èzhokọ eyits'q asìi weèrọ ts'q sìi gha godì nàts'j.

Dìi dọne *Statistics Act* wjìtl'à daneke họt'e eyits'q negodi dọ t'ala gighàda haà-le. Nàowo ghà, amìi nekọ nàdè dìi dazeke 2026 xo k'e njhtl'è seyele zọ t'à ha.

Statistics Canada dọne dazeke dìi dọne gìgodì goht'j wet'à edàani dọne eyile nèk'e ts'q dihdè ts'q tàgeèdè gits'àdì, edàani tax nàeèdì eyits'q dọne gịt'at'e sìi hòtl'ò gigha hòela sọ gha wexòegihdi.

Dìi wegodi wet'à Canada k'ezhì dọne dazeke dọ ghọ godì nàgehts'j sìi eyits'q asìi wedànàgeta ha sìi họt'e eyixè asìi ts'q ladi ts'q dazegeke njdè sìi elexè negewa t'à hani-le dè njhtl'è nàgehts'j nàowo gha nàgehts'j t'à wet'àget'j.

Nj sìi nexè wèlè Canada k'ezhì dọne dazeke genjhtl'è senele - dìi dzeè k'e dagòeke njhtl'è senele.

Mahsì Cho.

André Loranger
Canada k'ezhì dọne dazeke gha k'àowodeè

Njɛtɛ'è 1 2A-R 2026 gha dazɛke

Njɛtɛ'è A

1. Nets'ɔ fɔ edaatɔ neè?

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Fɔ edàani dek'ètɛ'è?

Ts'ɔ gots'ede: Fɔ edàani dek'ètɛ'è?

2. Jɔ kɔ edaatɔ dek'eètɛ'è neè?

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Edaatɔ ts'ɪtɔ (eyɪts'ɔ nɔde wheɔɔ, hanɪ gohlɪ dè)

Akɪhò, 302, 151 B, 16 1/2

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Tɪlɪl` edàawhiyeh, tɪlɪl` edàawhit'ɪ, edɪ ts'ɔ gòeɔà

Akɪhò, DR = "Drive" hanɪ-le dè N = "Chɪk'èda"

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Kɔa hanɪ-le dè kɔ

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Kòedeè, kòta, kòta nechàlèa, kòta nechàleagɔɔ, ndè iìchi k'e dɔ nàdè

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Adɪ neè/edzanèk'e

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Postal code

3. Jɔdò adɪ dɔ nàdè eyɪts'ɔ adɪ njɛtɛ'è wets'ɔ at'ɪ sɪ lɔdɪ nɪdè ayɪ neè?

Jɔ weyɪ dek'enɪtɛ'è: Njɛtɛ'è gots'ɔ at'ɪ neè

Akɪhò, Rural Route, P.O. Box, njɛtɛ'è gots'ɔ at'ɪ

Njht'è B

Njht'è B amii wexè ha

- Tɔdoo Zaà 12, 2026 k'e dɔne hazɔ edàatɔ jɔ nàdè, bebia dɪhk'ɔa dɔelɪ, dɔ gogà nàete eyits'ɔ dɔne whalèa ts'ò ahsɪ ts'òelɪ sɪi
- Canada ts'ɔ dɔne agɪt'e, ɫadɪ neè ts'ɔ jɔ negɪdè (ats'ɔ dɔne jɔ nàdè), dɔne ɫadɪ neè ts'ɔ jɔ ts'ò negɪde gha nàetà (ɫadɪ neè ts'ɔ negɪdè), ɫadɪ neè ts'ɔ dɔne jɔ njɪdè xè eghàlagide ha hanì-le dè hoghàgetɔ ha eyits'ɔ wèot'ɪ sɪi wexè nàdè
- Tɔdoo Zaà 12, 2026 k'e dɔ jɔ nàdè weèɔ wèkɔ while.

Dɔne wèkɔ nàke gohlɪ dè adɪ wɪzɪ dek'enèts'èt'è

- CHEKOA WÈOT'ɪ ɫAK'A GOK'EGEDI njdè amii seè chekoa deèɔ k'edɪ sɪi t'a wɪzɪ dek'èt'è ha. Chekoa ɫak'a weèt'ɪ xè nàdè njdè amii seè Tɔdoo Zaà 12, 2026 k'e deèt'ɪ xè nàdè dè akɔ wɪzɪ dek'èt'è ha.
- CHEKU NJHT'ÈKQ AGET'ɪ Sɪi ɫɪk'e gha deèt'ɪ kɔ ts'ò aneget'ɪ dè, deèt'ɪ kɔ gɪzɪ dek'èt'è ha, njht'èkɔ ha ahsɪ ɫadɪ nàgedè hò hanì-le dè ɫɪk'e gha ahsɪ ts'ò eghàlada hò akɔ wɪzɪ dek'èt'è ha.
- GODQ/GOTS'EKE HANÌ-LE DÈ XÒETS'ET'ɪ-LE HÒ EɔEXÈ NÀTS'EDÈ WHALÈA TS'Q AHSɪ TS'QELɪ ahsɪ nàwo xè eghàlada hanì-le dè hoghàwetɔ ha, sɪwàya wèot'ɪ kɔ ts'ò anàt'ɪ njdè akɔ wɪzɪ dek'èt'è ha.
- DQNE WEK'ÈHÒDɪ ek'etaɪ sa k'aɔ dè, (akɪhò, enekòkɔ, eyàkɔ hanì-le dè kògozokɔ wedaɪtɔ) ats'ɔ adɪ nàgedè ɪlè sɪi akɔ wɪzɪ dek'enɪɪt'è.

1. Tɔdoo Zaà 12, 2026 k'e nj nexè dɔne edàatɔ jɔ nàdè?

Dɔne hazɔ jɔ nàgedè sɪi ahsɪ ts'ògeèɪ hò jɔ gɪzɪ dek'èt'è.

Jɔ weyɪi dek'enɪt'è: Dɔne edàatɔ

2. Nì nexè dōne edàatł Tōdoo Zaà 12, 2026 nàgedè.

Sii Wet'arà: Akwelò qhdaà hazq jò nàdè nets'eke/nedq hanì-le dè xòet'łì-le hò dō nexè nàdè eyits'q nekè hazq. Dōne hazq ats'q jò nàde gɔzì hazq hajdi.

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 1: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 2: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 3: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 4: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 5: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 6: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 7: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 8: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 9: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Jq weyìì dek'enìtł'è: Dōne 10: Nìzì nōde, nìzì tanı wheʔq

Nìhtł'è C

Ahsì nìhtł'è B yìì dōne gɔzì dek'enènètł'è-le nìì dek'enìtł'è ha degghà wek'łzhq-le ts'łʔq?

Akìhò, dōne nìhtł'èkò at'ł, chekoa wek'ehòdì, whalèa ts'ò dōne ahsì ts'òelł, qhk'èa dōne jò nàdè, dōne ładł neè ts'q jò eghàlada ha hanì-le dè hoghàwetq ha nìhtł'è wets'q t'à jò nàdè, ładł neè dō jò eghàlada gha nìhtł'è wets'q eyìì weèʔq.

1 ts'q gots'ede: łlè

2 ts'q gots'ede: Həʔə → Nìhtł'è 3 dek'ètł'è weghà ahsì dìì dōne wɔzì dek'ètł'è ha nìì gha wek'ajta. Wɔzì dek'ètł'è hadè, nìhtł'è B wek'e dek'ètł'è anele.

Njɪtɪ'è D

Eyɪɪ dɔne njɪtɪ'è B k'e dek'enɪtɪ'è xè dazɛke 1 sɪɪ xè, njɪtɪ'è 4 weka dek'enɪtɪ'è. (Dɪɪ njɪtɪ'è, njɪtɪ'è weghà dazɛke zɔ gha hɔt'e)

Elɛxèt'e whela ahwhɔ.

Dɪɪ kò goyɪɪ dɔne sɪlɪ ɔ̀òò nàdè njɪdè, eyɪɪ dɔne sɪlɪ gɪzɪ hazhɔ jɔ dek'enɪtɪ'è eyɪts'ɔ jɪdɪ danèke ts'ɔ anede. Eyɪɪ dɔne ek'ètɪ dek'ètɪ'è sɪɪ "DQNE 3" nàke ts'ɔ danèke sɪɪ dek'enɪtɪ'è.

Achɪ danèke ha njɪtɪ'è neèwɔ dè, eyɪɪ dɔne danehke sɪɪ achɪ nets'ɔ nɔ̀òtɪlɪ dè achɪ njɪtɪ'è nayèɔa ha dɪlɛ.

Jɔ gɪkò hɔt'e dè:

Edàagedɪ weghà 1: dɔne NÀKE T'À WEKÒ WETS'Q (akɪhò, dechɪtɪ kò gehɔɔ)
DQNE HAZQ gha Tɔdoo Zaà 12, 2026 k'e jɔ nàgɪdè (dɪɪ dɔne hazɔ Canada ahsɪ wekò gohlɪ), dɪɪ jɪhchɪ. Jɔ njɪzɪ eyɪts'ɔ nets'ɔ fò dek'enɪtɪ'è. Eyɪɪ weèɔɔ ts'ɔ daneke wek'e gojɪde-le.

Edàagedɪ weghà 2: DQNE EYILE NEÈ TS'Q XAHTQ JQ NEÈ K'EDA (akɪhò, k'ehɔɔa gha k'eda hanɪ-le dè eghàlɪdɪ gha kòtɪ k'eda), dɪɪ jɪhchɪ. Jɔ njɪzɪ eyɪts'ɔ nets'ɔ fò dek'enɪtɪ'è. Eyɪɪ weèɔɔ ts'ɔ daneke wek'e gojɪde-le.

Edàagedɪ weghà 3: EYILE NEÈ TS'Q GOERNMENT ELɪ T'À GIGHA WHEDA (akɪhò, eyɪlɛ neè gha k'àowodeè wecheke elɪ hanɪ-le dè k'àowodeè gha wheda) eyɪts'ɔ lèot'ɪɪ, dɪɪ jɪhchɪ. Jɔ njɪzɪ eyɪts'ɔ nets'ɔ fò dek'enɪtɪ'è. Eyɪɪ weèɔɔ ts'ɔ daneke wek'e gojɪde-le.

Dɔne dazɛhkedɔ eyɪ sɪɪ nɔ̀dè njɪdè dɪɪ njɪtɪ'è neyɪwa ha.

Adj neè wegodi

1. Njì (njìt'è k'e dagòeke zò gha)

Dìi wegaha gozò k'e, njìt'è B weghà edàani d'one g'zì dek'èt'è weghà anele.
Eyit'axòò d'one wetat'e gha daʔeke dek'enj'è.

Jò weyì dek'enj'è: Njì nòde

Jò weyì dek'enj'è: Njì tanì wheʔò

Tòdoo Zaà 12, 2026 k'e d'one tat'e gixè edàag'ht'e weghò dageèke hòt'e, hanì-le dè gixè tadì gozò dè.

2. Dìi d'one edàaht'e d'one eyits'ò edàat'ò weèghò?

Ayìi dzèè d'one yik'ezhò-le dè, ahjòhne hò esanjìle. Chekoa jìè weghò k'aʔ dè 0 dek'enj'è.

Jò weyì dek'enj'è: Dzèè

Jò weyì dek'enj'è: Sa

Jò weyì dek'enj'è: Xo

Jò weyì dek'enj'è: Weèghò

3. Dìi d'one ayìi neè d'one/ts'eko?

Dìi d'one ayìi neè ts'edi njìè eyits'ò edàani edeèda neè ts'edi njìè d'one (hanì-le dè d'one), ts'eko (hanì-le dè t'ekaà), hanì-le dè d'one, d'one elì-le (hanì-le dè d'one) hanì-le dè ts'eko (hanì-le dè t'ekaà), akìhò, ts'eko/d'one elì-le ts'eko/d'one, amìi ag'it'e deghà gik'ezò-le, ts'eko/d'one hanì-le dè gidazì nàke gohì.

1 ts'ò gots'ede: Dqzı (hanı-le dè dozıa)

2 ts'ò gots'ede: Ts'eko (hanı-le dè t'ekaà)

Jq weyì dek'enjı'è: Hanı-le dè dı dıne amı neè hajdı

4. Dı dınelı hò ayı dq hı'e jıè dqzı/ts'eko?

Bebıa dınegıı dè ahsı dqzı/ts'eko gıı jıè awèts'edı. Edàanı dıne dıgıı sı wechıa/wekwo gohı ghà wek'edzı hı'e, edàanı wegaht'ı eyıts'ı edàanı wegaht'ı ghà.

1 ts'ò gots'ede: Dqzı

2 ts'ò gots'ede: Ts'eko

5. Dı dq, dıne 1 ts'ı edàanı lèot'ı gıı?

Yahtı dı xòet'ı ts'edı nıdè dq nàke elexè nàgewo hanıkò xòeget'ı-le, edajıwha elexè nàgıwo hò.

Dıne 1:

Dı 1 ts'ı esadı-le hò esajıle

Dıne 2:

1 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı xòet'ı

2 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı yahtı dı xòet'ı

3 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı wezha eyıts'ı dq ladı jq nàwo sı xè

4 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı wezha zı (dq chekoa k'edı gha njıht'è wets'ı-le dè wızı dek'enjı'è)

5 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı wezha-le hò yık'edı

6 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı wèot'ı

7 ts'ò gots'ede: Dı 1 ts'ı wechà

8 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wets'eke/wedò hani-le dè dò yixè nàde ts'ò wezha

9 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wets'eke/wedò wemò/wetà hani-le dè dò yixè nàde ts'ò wemò/wetà

10 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wìde/wechì wemba/wedè

11 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò chekoa gòòtì

12 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò dò gogà nàete

Jò weyìì dek'enìtì'è: Dò ìadì elì - haìdì

Akìhò, gots'eke/godò jìè hani-le dè dò goxè nàìde jìè

Dòne 3-5:

1 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò xòet'ì

2 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò yahtì dè xòet'ì

3 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wezha eyits'ò Dò 2 ts'ò

4 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wezha eyits'ò dò ìadì jò nàwo sù xè

5 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wezha zò (dò chekoa k'edì gha nìhtì'è wets'ò-le dè wìzì dek'enìtì'è)

6 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wezha-le hò yìk'èdì

7 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wèot'ì

8 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wechà

9 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wets'eke/wedò hani-le dè dò yixè nàde ts'ò wezha

10 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wets'eke/wedò wemò/wetà hani-le dè dò yixè nàde ts'ò wemò/wetà

11 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò wìde/wechì wemba/wedè

12 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò chekoa gòòtì

13 ts'ò gots'ede: Dò 1 ts'ò dò gogà nàete

Jọ weyìì dek'enjìt'è: Dọ ɬadɪ elɪ - haɪdɪ

Akɪhò, gots'eke/godọ ɭè hani-le dè dọ goxè nàɪde ɭè

Daʔeke 6 eyits'ọ 7 dọ 15 gɪghoò ọ̀ọts'ọ dageke ha (Tɔdoo Zaà 12, 2011 xo k'e dòelɪ).

6. Dìi dọ ahsɪ xòet'ɪ?

ɭè zọ haɪdɪ.

1 ts'ọ gots'ede: Xòet'ɪ while

2 ts'ọ gots'ede: Xòet'ɪ hò (eyits'ọ ɬets'ọ agejà-le)

3 ts'ọ gots'ede: ɬets'ọ agejà, hanikò ɭa xòet'ɪ

4 ts'ọ gots'ede: Eɬets'ọ agejà

5 ts'ọ gots'ede: Wegà dọ while

7. Ahsɪ dìi dọ yahtɪ dẹ xòet'ɪ?

Yahtɪ dẹ xòet'ɪ ts'edɪ nɪdè dọ nàke eɬexè nàgewo hanikò xòeget'ɪ-le, edaɪwha eɬexè nàɪwo hò.

1 ts'ọ gots'ede: Hẹʔẹ

2 ts'ọ gots'ede: ɭè

8. Ahsɪ dìi dọ Kwet'ɪ hani-le dè Mọla yatɪ k'è nezɪ gode xè dọ xè gode ha dìle nìi?

ɭè zọ haɪdɪ.

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ɔ̀ zò

2 ts'ò gots'ede: Mòla zò

3 ts'ò gots'ede: Kwet'ɔ̀ eyɪts'ò Mòla ɛ̀lak'a

4 ts'ò gots'ede: Kwet'ɔ̀ eyɪts'ò Mòla-le

9. a) Dìi dọ dekò wheda nɪdè ayìi yatì k'è ats'ò gode?

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ɔ̀

2 ts'ò gots'ede: Mòla

Jọ weyìi dek'enɪtɪ'è: ɛ̀ladɪ yatìi – haɪdɪ

Dìi dọ daweke sìi nɪhtɪ'è 9. a) k'e, daweke 10 ts'ò ahde.

9. b) Dìi yatì hazò ha dè, ayìi yatì ats'ò dekò wheda dè k'è gode?

Deyatì nàke t'à dekò gogede nɪdè, yatì ɔ̀lè zò dek'enàtɪ'è.

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ɔ̀

2 ts'ò gots'ede: Mòla

Jọ weyìi dek'enɪtɪ'è: Yatì ɛ̀ladɪ - haɪdɪ

10. Dìi dọ chekoa elɪ hò ayìi yatì akwelò yík'ezhò ajà eyɪts'ò dìi dzeè gots'ò ɔ̀la eyìi yatì ehkw'ò?

Dìi dọ yatì akwelò yík'ezhò ajà ɔ̀lè sìi yík'ezhò-le ajà dè, weyatì nàke t'à yík'ezhò dek'ètɪ'è anele.

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ɔ̀

2 ts'ò gots'ede: Mòla

Jq weyiì dek'enjìt'è: Yatı ładı - haıdı

Dii daʔeke ha sıı Canadian *Charter of Rights and Freedom* Kwet'ıı yatı eyits'q Mqla yatı t'à dq hoghàwetq ha nàowo ts'itq hqt'è t'à weghq danexeke ha.

11. Ahsı dii kq Quebec k'e wheʔq?

1 ts'q gots'ede: ııè → Daʔeke 12 ts'q ahde

2 ts'q gots'ede: Heʔq → Daʔeke 15 ts'q ahde

12. Ahsı dii dqne jq Canada njht'èkq at'ı hò chekoa nechàlèa hanı-le dè chekoa tanı gehkw'e gha Mqla yatı k'è hoghàwetq nıı (deyatı zq k'è)?

ııè zq haıdı.

1 ts'q gots'ede: Heʔq (ıdı hanı-le dè dii akq at'ı)

2 ts'q gots'ede: ııè → Daʔeke 17 ts'q ahde

13. Njht'èkq edàawhit'ı Mqla yatı k'è hoghàwetq ııè?

1 ts'q gots'ede: Mqla yatı k'è chekoa hoghàwetq njht'èkq

2 ts'q gots'ede: Mqla yatı zq k'è hoghàwetq hò Kwet'ıı njht'èkq → Daʔeke 17 ts'q ahde

3 ts'q gots'ede: Elak'a njht'èkq

Jq weyiì dek'enjìt'è: Ładı njht'èkq – haıdı

14. Dii dq edàatq xo Canada k'ezhi Mqla yatı k'è njht'èkq hoghàwetq àet'ı Mqla yatı k'è zq njht'èkq?

Jq weyiì dek'enjìt'è: Edàatq xo chekoa nechàlèa njht'èkq àet'ı (akwelq njht'èkq àet'ı eyits'q njht'èkq tanı àet'ı) → Daʔeke 17 ts'q ahde

Jɔ weyìì dek'enjɪt'è: Njɪtɪ'èkò tani gha njɪtɪ'èkò → Daʔeke 17 ts'ò ahde

15. Ahsɪ dìì dɔne jɔ Canada njɪtɪ'èkò at'ɪ hò chekoa nechàlèa hanì-le dè chekoa tani gehkw'e gha Kwet'ɪ̀ yatɪ k'è hoghàwetɔ nìì (deyatɪ zɔ k'è)?

ɪlè zɔ haɪdɪ.

1 ts'ò gots'ede: Hɛʔɛ (ɪdɪ hanì-le dè dìì akɔ at'ɪ)

2 ts'ò gots'ede: ɪlè → Daʔeke 17 ts'ò ahde

16. Dìì dɔ edàatɔ xo Canada k'ezhì Kwet'ɪ̀ yatɪ k'è njɪtɪ'èkò hoghàwetɔ àet'ɪ̀ (Kwet'ɪ̀ yatɪ k'è zɔ njɪtɪ'èkò)?

Jɔ weyìì dek'enjɪt'è: Edàatɔ xo chekoa nechàlèa njɪtɪ'èkò àet'ɪ̀ (akwelò njɪtɪ'èkò àet'ɪ̀)

Jɔ weyìì dek'enjɪt'è: Njɪtɪ'èkò tani gha njɪtɪ'èkò

Dzɛ̀ tɔt'e edàani egenda

Dìì daʔeke ha sìì dɔne asìì t'à gɪxɔɛʔa weghɔ hɔt'e. Asìì mɔhdaà naxɪgha xɔɛʔa hanì-ledè whagots'ò naxɪgha wɪ̀ɪdɪ-le hanì-le dè ek'ètai sa ts'ò ha hanì-le dè eyìì weèʔò ts'ò dè weghɔ nà nègìde ha.

17. a) Ahsɪ dìì dɔne nezɪ ʔeèʔa dìì nìì (dats'ehzhà t'àt'ɪ hò hanì-le dè dats'ehzha goda yìì whela hanì t'àat'ɪ hò ʔeèʔa dìì nìì)?

1 ts'ò gots'ede: ɪlè

2 ts'ò gots'ede: Qhk'èa

3 ts'ò gots'ede: Ats'ɔ

4 ts'ò gots'ede: Ats'ɔ ts'ò

17. b) Ahsɪ dìì dɔne nezɪ ehkw'ɔ-le nìì (gots'ehkw'ɔ wek'e wheʔɔ hò)?

1 ts'ò gots'ede: ɪlè

2 ts'ò gots'ede: Qhk'èa

3 ts'ò gots'ede: Ats'ò

4 ts'ò gots'ede: Ats'ò ts'ò

17. c) Ahsì dìi dõne nezì k'edale nìi, dashàka t'at'ì ha, delà t'at'ì ha hanì-le dè delakw'ò ha hanì-le dè asìi degghàlada gha wììdì-le nìi?

1 ts'ò gots'ede: ǀlè

2 ts'ò gots'ede: Qhk'èa

3 ts'ò gots'ede: Ats'ò

4 ts'ò gots'ede: Ats'ò ts'ò

17. d) Ahsì dìi dõne asìi k'èhòezha gha wììdì-le, asìi nàdì hanì-le dè asìi degghà yìghàlada ha wììdì-le?

1 ts'ò gots'ede: ǀlè

2 ts'ò gots'ede: Qhk'èa

3 ts'ò gots'ede: Ats'ò

4 ts'ò gots'ede: Ats'ò ts'ò

17. e) Ahsì dìi dõne edàanì edeghò deèdì, denì t'à hanì-le dè denì t'à hotì nezì nàniwo-le (akìhò, asìighò nànets'idè t'à gokw'ita eya, ats'ò gogha gots'endì, wenì t'à nezì nàniwo-le, asìich'ì k'alawo t'à nezì nàniwò-le, shèt'ì-le t'à yit'à eyàelì, eyìi weèrò)?

1 ts'ò gots'ede: ǀlè

2 ts'ò gots'ede: Qhk'èa

3 ts'ò gots'ede: Ats'ò

4 ts'ò gots'ede: Ats'ò ts'ò

17 f) Ahsì dìi dọne asìi ɬadɿ t'à eyàelɿ nìi hanì-le dè whagots'ò eyàelɿ hanì-le dè ɿda ek'ètai sa haɿwa gots'ò eyàelɿ ha hanì-le dè weèʔò gots'ò eyàelɿ ha?

Dìi wexè: ɿdoò daʔeke 17. a) eyits'ò 17. e) ts'ò eyàelɿ kaʔa weghò.

1 ts'ò gots'ede: ɿlè

2 ts'ò gots'ede: Qhk'èa

3 ts'ò gots'ede: Ats'ò

4 ts'ò gots'ede: Ats'ò ts'ò

Edàani dexèts'èdì

Dọne gitaɿ'e ɿò goyìi nàgedè edàani edexègedì weghò daʔets'ehke ha.

18. Hazò t'à, dìi dọne edàani edexèdì?

Hotì ets'enda ts'edì nɿdè tada hanì-le dè nàts'ete zò ghò ats'edì-le hanìkò gokwòta, gonì t'à eyits'ò hotì goxè hòʔò t'à weghò ats'edì.

ɿlè zò haɿdì.

1 ts'ò gots'ede: Sìi nezɿ dìi

2 ts'ò gots'ede: Sìi nezɿ

3 ts'ò gots'ede: Nezɿ

4 ts'ò gots'ede: Nezɿgò

5 ts'ò gots'ede: Nezɿ-le

Edàanì dọne edegeda wegodi

19. Adị dīi dọne dōelị?

Ịhè zọ haịdị, adị neè gha.

Canada dọelị

1 ts'ọ gots'ede: Newfoundland eyits'ọ Labrador

2 ts'ọ gots'ede: Prince Edward Ndià

3 ts'ọ gots'ede: Nova Scotia

4 ts'ọ gots'ede: New Brunswick

5 ts'ọ gots'ede: Quebec

6 ts'ọ gots'ede: Ontario

7 ts'ọ gots'ede: Manitoba

8 ts'ọ gots'ede: Saskatchewan

9 ts'ọ gots'ede: Alberta

10 ts'ọ gots'ede: British Columbia

11 ts'ọ gots'ede: Yukon

12 ts'ọ gots'ede: Edzanèk'e

13 ts'ọ gots'ede: Hotenda Nèk'e

Canada weè?ọ ts'ọ dọelị

Jọ weyìì dek'enjìt'è: Ayìì neè haịdị

20. Dīi dọne wetà/wemọ adị dọgịlị?

Ayìì neè haịdị hani-le dè adị ndè nịht'è nịj'ọ sịì weghà haịdị.

1 ts'ò gots'ede: Wetà/wemq hazq Canada doglì

2 ts'ò gots'ede: Wetà/wemq hazq Canada doglì-le

Jq weyì dek'enìt'è: Wetà/wemq wetat'e adì neè doglì hajdi

3 ts'ò gots'ede: Wetà/wemq jìè Canda doglì EYITS'Q wetà/wemq Canada weèʔq ts'ò doglì

Jq weyì dek'enìt'è: Wetà/wemq wetat'e adì neè doglì hajdi

Dìi dणे ndè ʔìchì k'e nàdè nìdè, daʔeke 22 ts'ò ahde.

21. a) Ahsì dìi dणे Canada gòet'jì neè?

“Canada ts'ò tàezha” hats'edi nìdè dq eyile neè ts'ò Canada nàdè gha eyì gha nìhtl'è wòqchì t'à dìi neè nàdè gha *Citizenship Act* nìhtl'è wòqchì.

1 ts'ò gots'ede: Hẹʔẹ, dìi nèk'e dqelì t'à Canada gòet'jì ehì

2 ts'ò gots'ede: Hẹʔẹ, Canada ts'ò tàezha

3 ts'ò gots'ede: jìè, Canada gòet'jì ehì-le

21. b) Canada weèʔqts'ò ts'ò dìi dणे eyile neè ts'ò dq elì?

Negha dè, neneè jìè ʔqò dè hajdi.

1 ts'ò gots'ede: Ładì neè ts'ò anet'e-ledè

2 ts'ò gots'ede: Hẹʔẹ, ładì neè sìi

Jq weyì dek'enìt'è: Adì neè gots'ò anet'e hanì-le dè neneè edàatłq gohlì weghq hajdi

22. Dìi dọne ayìi yatì t'à dọne ts'ò nezì gode ha dile, Kwet'ìì hanì-le dè Mòla yatì weèrò ts'ò?

Wexè ha dè, golà t'à gots'ede sìi k'enìt'è.

Dọne sọlì yatìi kàa: Innu (Montagnais), Nehiyawewin (Plains Cree), Mi'kmaq, Oji-Cree, Denesuline, Inuktitut, Mohawk, Michif, Secwepemctsin (Shuswap), Stoney, Gitxsan (Gitksan), Kwak'wala (Kwakiutl), weèrò ts'ò.

Ts'ò gots'ede: Dàodì

HANÌ-LE DÈ

Jọ weyìi dek'enìt'è: Ładì yatìi – haìdi

23. Dìi dọne adj nèè ts'ò họt'e hanì-le dè wèot'ìì adj ts'ò agìt'e?

Whàedọ gòet'ìì ts'edi nìdè amìi gòet'ìì gelì awèts'edi (gotseè/gotsì, gotseècho/gotsìcho, eyìi weèrò)

Gowhàedọdọ dìi hanì gits'ò tahkò:

- Dọne Sọlì kàa (akìhò, Dọne Sọlì, Endaà, Hotenda, Ojibway, Mi'kmaq, Waàk'òà, Dọne, Oji-Cree, Plains Cree, Innu/Montagnais, Blackfoot, Saulteaux, Woodland Cree, Atikamekw, Inuvialuit, Algonquin, Anishinaabe, Dakota, Gitxsan, Denesuline\Chipewyan, Secwepemc\Shuswap), hanì-le dè
- Mọhdaà eyì-le nèè ts'ò (akìhò, Scottish, Filipino, Mexican, Nigerian), hanì-le dè
- Dìi hanì nèè nàetà haà-le họnì (akìhò, Québécois, Jewish, Tamil).

Akìhò adj ts'ò dọne agìt'e hanì-le dè dọne nàowo ts'òhk'e adj ts'ò agìt'e, jọ wek'ata www12.statcan.gc.ca/ancestry

Jọ weyìi dek'enìt'è: Adj nèè ts'ò dọ agìt'e hazọ nìht'è nechà t'àdek'enìt'è

24. Ahsì dìi dọ Dọne Sọlì, Waàk'òà, hanì-le dè Hotenda (hotenta gòet'ìì) nèè?

Wegodì: Dọne Sọlì deèdlì nàetà eyìts'ò dọne deèdlì-le gha nàetà sìi.

“Hẹrẹ” nìdè, eyìi dọne nezì wek'aowotì nèè sìi haìdi.

1 ts'ò gots'ede: ǀhè, Dòne Sòǀ-le, Waàk'ò-a-le hani-le dè Hotenda-le (hotenta gòet'ǀǀ)

HANÌ-LE DÈ

2 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, Dòne Sòǀ

3 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, Waàk'ò-a

4 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, Hotenda (hotenda gòet'ǀǀ)

Dareke 25 godi hazo done ghò nàgehtsǀ wet'à done hazo ehkw'ì gits'ò eghàlahoda ha, Canada k'ezhì done nàdè edaàni edegeda eyits'ò edaàni sòmba edegetsǀ nàowo weghà done hazo elexèt'e gots'àgedì.

25. Dii done amii dò weghà nàetà hani-le dè amii dò kaza wexèt'e lani wenàeta?

Amii dò hazo wexèt'e nàetà haǀdǀ, hani-le dè ǀadǀ dò kaza haǀdǀ.

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ǀǀ

2 ts'ò gots'ede: Lidi̱ehtsǀdò kaza nè ts'ò (akìhò, Indian, Pakistani, Sri Lankan)

3 ts'ò gots'ede: Dòne Sòǀ, Waàk'ò-a hani-le dè Hotenda (hotenda gòet'ǀǀ)

4 ts'ò gots'ede: Lidi̱ehtsǀdò

5 ts'ò gots'ede: Mòlazò-a

6 ts'ò gots'ede: Filipino

7 ts'ò gots'ede: Arab

8 ts'ò gots'ede: Latin American

9 ts'ò gots'ede: Lidi̱ehtsǀdò kaza nè ts'ò (akìhò, Vietnamese, Cambodian, Laotian, Thai)

10 ts'ò gots'ede: Nàaṇǀhts'ǀ Lidi̱ehtsǀdò kaza nè ts'ò (akìhò, Iranian, Afghan)

11 ts'ò gots'ede: Korean

12 ts'ò gots'ede: Japanese

Jò weyǀì dek'enǀtǀ'è: Hani-le dè dò ǀadǀ haǀdǀ

26. Ahsì dìi dōne Dōne Sòlì elì (Sòqōmbanahzhà nàowo ghà hanì-le dè Canada wenàowo ghà Indian Act ghà nàowo yìitò)?

Dìi yatì “Dōne” dìi dazēke sii dōts’adàedidō nàowo weghà dìi hanì dōne ts’izì hōt’e.

1 ts’ò gots’ede: ǀlè

2 ts’ò gots’ede: Hẹ́ẏẹ́, Dōne Sòlì (Gòzì wheẏọ ghà hanì-le dè Sòqōmbanahzhà nàowo ghà sòqōmba ǀitò)

27. Ahsì dìi dōne Dōne Sòlì neè ts’ò hōt’e?

Dōne Sòlì whacho edegha government gǀǀì sii.

“Hẹ́ẏẹ́” nǀdè, Dōne Sòlì amì?

Akìhò, Westbank First Nation, Atikamekw of Manawan, Red Rock Indian Band.

1 ts’ò gots’ede: ǀlè

2 ts’ò gots’ede: Hẹ́ẏẹ́, Dōne Sòlì neè ts’ò

Jọ weyìì dek’enǀtǀè: Amì Dōne Sòlì neè ts’ò hàǀdì

28. Ahsì dìi dōne Waàk’òà elì gha wǀzì wheẏọ hanì-le dè government, dọ eghàlagide kaza hanì-le dè whacho edexè segogǀla dọ elì?

“Hẹ́ẏẹ́” nǀdè, amì Waàk’òà government ts’ò elì, dọ eghàlagide kaza hanì-le dè whacho edexè segogǀla dọ elì?

ǀlè zọ hàǀdì.

1 ts’ò gots’ede: ǀlè

2 ts’ò gots’ede: Hẹ́ẏẹ́, Waàk’òà government, dọ eghàlagide kaza hanì-le dè whacho edexè segogǀla dọ elì

Gǀzì Waàk’òà government, dọ eghàlagide kaza hanì-le dè whacho edexè segogǀla dọ elì?

1 ts'ò gots'ede: Ontario ts'ò Waàk'òà

2 ts'ò gots'ede: Manitoba ts'ò Waàk'òà

3 ts'ò gots'ede: Saskatchewan ts'ò Waàk'òà

4 ts'ò gots'ede: Alberta ts'ò Waàk'òà (Otipemisiwak Waàk'òà Government)

5 ts'ò gots'ede: British Columbia Ts'ò Waàk'òà

Jò weyìì dek'enìt'è: Hanì-le dè adì ts'ò Waàk'òà agìt'e hàjdi hanì-le dè adì neè ts'ò hàjdi

29. Ahsì dìi dõne dìi wet'a gehkw'e, hanì-le dè Hotenda ndè gixè seèdlà goxè gehkw'e nìi?

Amìi gixè ndè seèdlà hàjdi, eyìi gùzì-le. Akìhò, dìi hanì dek'enìt'è "Nunavut ndè gixè seèdlà nàowo" dìi hanì-le Nunavut Tunngavik Incorporated (NTI).

1 ts'ò gots'ede: Ìlè

2 ts'ò gots'ede: Hẹṛẹ

Amìi Hotenda gixè ndè seèdlà neè?

1 ts'ò gots'ede: Inuvialuit nòde gixè seèdlà

2 ts'ò gots'ede: Hotenda neè gixè seèdlà (Nunavut ndè gixè seèdlà nàowo)

3 ts'ò gots'ede: James Bay eyìts'ò Northern Quebec gixè seèdlà (Nunavik)

4 ts'ò gots'ede: Labrador Inuit ndè gixè seèdlà (Nunatsiavut)

Jò weyìì dek'enìt'è: Hanì-le dè Hotenda amìi gixè ndè seèdlà hàjdi:

Gogha yati

30. Dii dōne edàani wegħa yati neè?

Edàani dii dōne wegħa yati haɣdi hani-le dè akq wegħa yati-le hò haɣdi.

Akìhò, Gogha yati, Anglican, Traditional (North American Indigenous) dō k'è gogha yati, United Church, Pentecostal, Baptist, Moravian, Lutheran, Presbyterian, Salvation Army, Longhouse, Jehovah's Witness, Muslim, weèʔò ts'ò.

Eyì weèʔòts'ò adɣ dōne gigha yati wek'èashq ha dè eyits'ò edàani dōne gigha yati wek'èashq ha dahwhq dè jō wek'ata www12.statcan.gc.ca/religion-e

Jō weyì dek'enjìt'è: Edàani dōne gigha yati kaʔa gohlɣ hani-ledè gigha yati ɣè zq haɣdi

HANI-LE DÈ

Ts'ò gots'ede: Gogha yati-le

Canada ts'ò aghòdō nàowo k'èzq

31. Ahsì dii dōne Canada għa aghòdo għa eghàlajda nìi?

Cadet xè eghàlajda nìdè dek'enjìt'è-le (chekoa hogħagetq).

"Hèʔə" nìdè, asì hazq t'à negħa hèʔə dè dek'enjìt'è (akìhò, aghòdō, qhk'èa aghòdō xè eghàlada).

1 ts'ò gots'ede: Hèʔə, dii aghòdō gigha eghàlada

Ayì la edàawhìt'ɣ neè?

Asì hazq wexè neè sì dek'enjìt'è.

1 ts'ò gots'ede: Aghòdō

2 ts'ò gots'ede: Aghòdò ọhk'è gogha eghàlada

Jò weyìì dek'enjìt'è: Asì ịadị sịì goxè eghàlada haịdị

2 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, hanìkò aghòdò goxè eghàlada-le ajà

Dìì la edàawhit'ị ịlè?

Asìì hazò wexè neè sịì dek'enjìt'è.

1 ts'ò gots'ede: Aghòdò

2 ts'ò gots'ede: Aghòdò ọhk'è gogha eghàlada

Jò weyìì dek'enjìt'è: Asì ịadị sịì goxè eghàlada haịdị

3 ts'ò gots'ede: Canada gha aghòdò gha eghàlada-le

Gok'ehòewho

32. Dìì dọne ịdị ịlè xo k'e adị naịwo, Tòdoo Zaa 12, 2025 k'e?

Ịlè zò haịdị.

Wegodì: Amìì seè dị yììhchì sịì haịdị:

Adị kòta neè haịdị, kòta hanì-le dè dọne sọlị ndè ịìchì k'e amìì dọ agìt'e haịdị ha neèwọ-le dè.

Akìhò:

- Lac Brochet 197A, Manitoba, dìì-le hò Northlands Denesuline First Nation
- Wabamun 133A, Alberta, dìì-le hò Paul First Nation
- Fort Providence, Northwest Territories, dìì-le hò Deh Gáh Got'ie Dene First Nation
- Fort Hope 64, Ontario, dìì-le hò Eabametoong First Nation
- Mìngan, Quebec, dìì-le hò Les Innus de Ekuanitshit.

1 ts'ò gots'ede: Tòdoo Zaa 12, 2025 t'axòdò dòelị

2 ts'ò gots'ede: Ịla ịàelị nàdè

3 ts'ò gots'ede: Ładł kò nàìdè kòta łet'è kòedeè, kòta, kòta nechàlea hanì-le dè Dòne Sòłł gha ndè ɔìichì k'e

4 ts'ò gots'ede: Kòta ładł nàdè, kòta, kòta nechàlea hanì-le dè Canada Dòne Sòłł gha ndè ɔìichì k'e nàdè

Jò weyìì dek'enìtł'è: łdł 1 xo adł nanèdè kòedeè, kòta, kòta nechàlea hanì-le dè Dòne Sòłł gha ndè ɔìichì k'e

Jò weyìì dek'enìtł'è: Adł neè/edzanèk'e

Jò weyìì dek'enìtł'è: Postal code

5 ts'ò gots'ede: Canada weèɔò ts'ò nàdè

Jò weyìì dek'enìtł'è: łdł 1 xo adł neè nàdèdè hałdł

33. Dìi dònè łdł 5 xo hò Tòdoo Zaà 12, 2021 k'e adł nàdè?

łlè zò hałdł.

Wegodł: Amìì seè dł yìihchì sìì hałdł:

Adł kòta neè hałdł, kòta hanì-le dè dònè sòłł ndè ɔìichì k'e amìì dò agìt'e hałdł ha neèwò-le dè.

Akìhò:

- Lac Brochet 197A, Manitoba, dìi-le hò Northlands Denesuline First Nation
- Wabamun 133A, Alberta, dìi-le hò Paul First Nation
- Fort Providence, Northwest Territories, dìi-le hò Deh Gáh Got'ie Dene First Nation
- Fort Hope 64, Ontario, dìi-le hò Eabametoong First Nation
- Mingan, Quebec, dìi-le hò Les Innus de Ekuanitshit.

1 ts'ò gots'ede: Tòdoo Zaà 12, 2021 tł'axòò dòelł

2 ts'ò gots'ede: łła ɔàelł nàdè

3 ts'ò gots'ede: Ładł kò nàjdè kòta łet'è kòedeè, kòta, kòta nechàlea hanì-le dè Dòne Sòłł gha ndè ʔìichì k'e

4 ts'ò gots'ede: Kòta ładł nàdè, kòta, kòta nechàlea hanì-le dè Canada Dòne Sòłł gha ndè ʔìichì k'e nàdè

Jò weyìì dek'enìtł'è: łdì 5 xo hò adł nàndèdè hałdì, kòedeè, kòta, kòta nechàlea hanì-le dè Dòne Sòłł gha ndè ʔìichì k'e

Jò weyìì dek'enìtł'è: Adł neè/edzanèk'e

Jò weyìì dek'enìtł'è: Postal code

5 ts'ò gots'ede: Canada weèʔò ts'ò nàdèdè

Jò weyìì dek'enìtł'è: łdì 5 xo adł neè włzì hałdì

Kò nets'ò-le

34. Kò nets'ò-le nexè goʔò, łdì 12 sa, ahsì eyìì dòne dòne kò wets'ò-le kò nàjdè, tìłł k'e hanì-le dè xàgots'ehk'ò k'è, akì whachodehtsì yìì, satsòbehchì yìì, hanì-le dè kò goyìì dò nàdè-le yìì?

1 ts'ò gots'ede: Həʔə

2 ts'ò gots'ede: ɬlè

35. Hazò ts'ò dòne gìgha kò gohlì-le weghàts'eda dè, łdì 12 sa gots'ò, ahsì dìì dòne whalèa ts'ò degłà xè nàjdè nìì, wèot'łì hanì-ledè adł nàgìidè gık'ezhò-le t'à hanì gixè hòʔò?

Dìì dòne ats'ò kò whets'ò-le hò wexè anele (dò sòdmba t'à wexè hòelà, dałʔà t'à kweèhsha, dikh'òa whalèa kò ts'ò hagehʔà, eyìì weèʔò).

Dò k'ehogera gha k'egedè, lèot'łì łets'ò k'egedè hanì-le dè whalèa ts'ò dò gà nàgedè.

1 ts'ò gots'ede: Həʔə

Ahsì dìì dòne wekò gohlì-le t'à whalèa ts'ò jò nàdè nìì?

2 ts'ò gots'ede: Hẹ̌ẹ̌, họnọdàots'ònàke nịhtf'è ghọ nanèt'e wexèt'e

3 ts'ò gots'ede: Ịlè

38. a) Ahsị dii dọne la gha hoghàwèetọ t'à nịhtf'è wọ̀chì nìi hani-le dè la deè gha hoghàwèetọ t'à yighọ naat'e hani-le dè nịhtf'èkọdeè ɹait'ị gha nịhtf'è wọ̀chì nìi?

Canada k'ezhì gha la xèt'e gha nịhtf'è wọ̀chì nìi hani-le dè Canada weè̌̌ ts'ò gha.

Asii hazọ wexè neè sii dek'enịt'è.

Akìhò, gokwìghà seèhɹidọ, bòxaeht'edọ, k'ak'ot'ì seèhɹidọ, dechị eghàladadọ.

La gha hoghàwèetọ nịhtf'è wọ̀chì hani-le dè la deè gha hoghàwèetọ nịhtf'è hani-le dè nịhtf'èkọdeè ɹait'ị nịhtf'è

1 ts'ò gots'ede: Hẹ̌ẹ̌, nịhtf'èkọdeè ɹait'ị gha nịhtf'è wọ̀chì hani-le dè la xèt'e gha nịhtf'è wọ̀chì (Ladeè k'ezọ gha nịhtf'è)

2 ts'ò gots'ede: Hẹ̌ẹ̌, ịadị hoghàwèetọ nịhtf'è hani-le dè la deè gha hoghàwèetọ nịhtf'è

3 ts'ò gots'ede: Ịlè

38. b) Ahsị dii dọne nịhtf'èkọdeè yighọ nọt'e t'à CEGEP wọ̀chì nìi hani-le dè nịhtf'èkọdeè gha nịhtf'è wọ̀chì nìi?

Canada k'ezhì gha la xèt'e gha nịhtf'è wọ̀chì nìi hani-le dè Canada weè̌̌ ts'ò gha.

Dareke ịdoò 38. a) Nịhtf'èkọdeè gha nịhtf'è nọ̀chì hani-le dè nịhtf'èkọdeè nịhtf'è dè wedẹ anele.

Asii hazọ wexè neè sii dek'enịt'è.

Akìhò, nàedik'èzhọ gots'adị ts'ohk'e, dọsịniyàetidọ nàowo, satsọ wet'à ets'eèt'è, cheko gits'adị, chekòahahtọ ts'adidọ, ts'ì yàeshedọ.

Nịhtf'èkọdèa, CEGEP hani-le dè nịhtf'èkọdeè-le hani-le dè nịhtf'èkọdeè gha nịhtf'è

1 ts'ò gots'ede: Hẹ̌ẹ̌, 3 sa k'aɹị hoghàwèetọ gha nịhtf'èdeè wọ̀chì

2 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, 1 xo k'aɽ] eyits'ò 3 sa ɽqòts'ò` hoghàwètò gha nɪhtɪ'èdeè wòqchɪ

3 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, 1 xo eyits'ò 2 xo k'aɽ] hoghàwètò gha nɪhtɪ'èdeè wòqchɪ

4 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, 2 xo gha hoghàwètò gha nɪhtɪ'èdeè wòqchɪ

5 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, 2 xo ɽqòts'ò hoghàwètò gha nɪhtɪ'èdeè wòqchɪ

6 ts'ò gots'ede: ɭlè

38. c) Ahs] dìi dọne nɪhtɪ'èkòdeè, hanì-le dè nɪhtɪ'èkòdeè ɭad] gha nɪhtɪ'è wòqchì nìi?

Canada k'ezhì gha la xèt'e gha nɪhtɪ'è wòqchì nìi hanì-le dè Canada weèɽò ts'ò gha.

Asiì hazò wexè neè sɪi dek'enɪtɪ'è.

Nɪhtɪ'èkòdeè, nɪhtɪ'èkòdèa hanì-le dè nɪhtɪ'èkòdeè gha nɪhtɪ'è wòqchì

1 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, nɪhtɪ'èkòdeè, nɪhtɪ'èkòdèa hanì-le dè nɪhtɪ'èkòdeè wek'aɽ]

2 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, nɪhtɪ'èkòdeè wek'aɽ] (akìhò, B.A., B.A.(Hons.), B.Sc., B.Ed., LL.B.)

3 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, nɪhtɪ'èkòdeè, nɪhtɪ'èkòdèa hanì-le dè nɪhtɪ'èkòdeè wek'aɽ]

4 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, nàedik'èzhò nàowo, goghoò seɽɪdò, tich'àadiì gha nàedik'èzhò hanì-le dè godasehɽɪdò (M.D., D.D.S., D.M.D., D.V.M., O.D.)

5 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, nɪhtɪ'èkòdeè nɪhtɪ'è (akìhò, M.A., M.Sc., M.Ed., M.B.A.)

6 ts'ò gots'ede: Hẹ́ẹ́, nàedik'èzhòdeè gha nɪhtɪ'èdeè (akìhò, Ph.D.)

7 ts'ò gots'ede: ɭlè

39. Dìi dọne hoghàwètò sɪi nɪhtɪ'è edàwhitɪ'ɭ t'a sɪi wet'aɽà t'à yìghò nòt'e gha nɪhtɪ'èdeè wòqchì?

Deghà hàjdi.

Akìhò, satsòbehchì seṛṛdò, asìch'aṛṛdò, nurse nàedìk'èzhò ts'adìdò, asìideè yehtsìdò, asìideè yehtsìdò, satsòbehchì nechà k'edìdò, chekòà nechàlèà hoghàṭṭdò, asìì gha nàdats'ehdedò.

Nìhtl'è nechà t'à dek'enìt'è:

SATSÒ WET'À ETS'EÈTL'È NÌHTL'ÈDEÈ

Jò weyìì dek'enìt'è: Nìhtl'èkòdeè, nìhtl'èkòdèà hani-le dè nìhtl'èkòdeè gha nìhtl'è denahk'e wòqchì

HANÌ-LE DÈ

Ts'ò gots'ede: Nìhtl'èkòdeè, nìhtl'èkòdèà hani-le dè nìhtl'èkòdeè gha nìhtl'è wòqchì-le, nìhtl'è honqdaots'ònàke nìhtl'è zò → Dareke 41 a) ts'ò ahde

40. Adj neè, edzanèk'e hani-le dè ìadj neè hoghàwetò gha nìhtl'è hani-le dè nìhtl'èdeè wòqchì?

Jò weyìì dek'enìt'è: Canada yìì – adj nèk'e nee sìì haìdì

HANÌ-LE DÈ

Jò weyìì dek'enìt'è: Canada weèṛò ts'ò – adj nèk'e nee haìdì

41. a) Ahsì dìì dònè Łiwedats'ehtè Zaà 2025 k'e eyits'ò Tòdoo Zaà 2026 ekìyeh, dìì dònè nìhtl'èkò haìt'ì nìì, cheko gha nìhtl'èkò, nìhtl'èkòdèà, CEGEP hani-le dè nìhtl'èkòdeè?

Nìhtl'è adàwhìt'ì nìhtl'è wòqchì zò gha dek'enìt'è, nìhtl'è, nìhtl'èkòdeè nìhtl'è kàṛa. Nìhtl'èkò ts'eda-le hò nìhtl'è gòqchì.

Łiwedats'ehtè Zaà 2025 k'e eyits'ò Tòdoo Zaà 2026 ekìyeh, dìì dònè nìhtl'èkò ṛaìt'ì gha

1 ts'ò gots'ede: Hèṛṛ → Dareke ìda ts'ò anede

2 ts'ò gots'ede: Jìlè, Lìwedats'ehtè Zaà 2025 eyits'ò Tòdoo Zaà 2026 nìhtl'èkò ʔaet'ì-le
→ Dareke 42 ts'ò ahde

41. b) Dìi dõne nìhtl'èkò edàawhìt'ì at'ì jìlè?

Asìi hazò wexè neè sù dek'enjìt'è.

Lìwedats'ehtè Zaà 2025 k'e eyits'ò Tòdoo Zaà 2026 ekìyeh nìhtl'èkò ʔaet'ì nìi

1 ts'ò gots'ede: Chekoa nechàlèa nìhtl'èkò aget'ì kaʔa hanì-le dè cheku nìhtl'èkò agèat'ì nìi?

2 ts'ò gots'ede: Nìhtl'èkòdeè, CEGEP, edegha eghàlada gha nìhtl'èkòdeè, satsò wet'à eghàlats'eda nìhtl'èkò, asìideè hoghàgotò hanì-le dè nìhtl'èkòdeè-le

3 ts'ò gots'ede: Nìhtl'èkòdeè at'ì jìlè

Kòta eghàlada

Wegodì: Dìi jìda danek'e ha sù, ahsì dìi dzaàta eghàlanèda weghò daneke ha họt'e edàedzèè, Tòdoo 3 edàedzèèt'ò ts'ò, Tòdoo 9, 2026 k'e eghàlanèda nìi.

42. Dìi dzaàhta edàedzèè, Tòdoo 3 edàedzèèt'ò ts'ò, Tòdoo 9, 2026 k'e dìi dõne edàatlò sadzèè eghàlajìda wets'àrèèdì hanì-le dè whacho edegha eghàlada t'à?

Edàatlò sadzèè hazò eghàlanedà dek'enjìt'è eghàlajìda gha hanì-le dè whacho edegha eghàlajìda dìi dzaàhta, Tòdoo Zaà 3 Tòdoo Zaà 9, 2026 ts'ò.

Sadzèè edàatlò wedè anele:

- Eyàelì t'à eghàlaneda-le, k'ehòeʔa hanì-le dè asìi ladj k'eha eghàlaneda-le.

Sadzèè dìi hanì wexè anele:

- Dìi hanì gots'àrèèdì, satsò goghat'à hanì-le dè dò xè segots'ehʔì t'à gots'àrèèdì
- Sadzèè netlò ts'ehtsì
- Asìi nàʔets'eèlì, goghò nàèdì hanì-le dè asìi elendats'ele eyits'ò asìi yàts'ehtsì
- Whacho edegha eghàlats'eda
- Ehdzoo k'ets'ele, nàts'ezè eyits'ò lìwe k'ats'edè (akì ha ats'ehʔì wedè)

-
- Asii wet'à ats'et'ɿ gha sets'ehɿ, nàts'ezè gha, ɿwe k'ats'edè gha hanì-le dè ehdzoo k'ets'ele
 - Dɔ k'ets'ele gha sii.

Jɔ weyii dek'enɿtɿ'è: Edàatɿ sadzeè haɿdi (ɿlè sadzeè ts'ò) → Dazeke 45 ts'ò ahde

HANÌ-LE DÈ

Ts'ò gots'ede: Dàodì → Dazeke ɿda ts'ò anede

43. Dii dzaàhta, Tɔdoo Zaà 3 Tɔdoo Zaà 9, 2026 ts'ò ahsɿ dii dɔne whalèa ts'ò akɿ wheda agɿla nii hanì-le dè dela ts'ò eghàlaɿda-le nii hanì-le dè edegha eghàlada ts'ò eghàlaɿda-le nii?

ɿlè zɔ haɿdi.

1 ts'ò gots'ede: ɿlè

2 ts'ò gots'ede: ɿle, k'ehòɛɾa

3 ts'ò gots'ede: Hɛɾɛ, dii dɔne whalèa ts'ò akɿ wheda agɿla hò ɿda 6 sa dè la ts'ò naàtɿa ha

4 ts'ò gots'ede: Hɛɾɛ, k'ehòɛɾa, eyàelɿ, la ts'ò kɔgeède hanì-le dè la ts'ò gidàetɔ hanì-le dè asii ɿadɿ wets'ɿɔɔ eghàlada-le

44. Dii dɔne edàaht'e nɔde wets'aɾeèdì t'à eghàlaɿda hanì-le dè edegha eghàlada t'à, edlàatɿ dzeɛ ts'ò?

ɿlè zɔ haɿdi.

1 ts'ò gots'ede: 2026 xo k'e → Dazeke ɿda ts'ò anede

2 ts'ò gots'ede: 2025 xo k'e → Dazeke ɿda ts'ò anede

3 ts'ò gots'ede: 2025 kwe → Dazeke 51 ts'ò ahde

4 ts'ò gots'ede: Sii dàodì → Dazeke 51 ts'ò ahde

Wegodì: Daz̄eke 45 eyits'q 50 ts'q Tq̄doo Zaà 3 Tq̄doo Zaà 9, 2026 dìi d̄one wela hanì-le dè edegha eghàlada la weghq̄ daz̄eke hq̄t'e. Dìi d̄one la wets'q-le dè, ayìi la Edàedz̄eq̄cho Zaà 1, 2025 k'e kwe la edàawha ts'q̄ la yìtq̄. Dìi d̄one la j̄lè q̄q̄ts'q̄ wets'q̄ dè, ayìi la t'a sadz̄eè lq̄ yehtsì dek'enj̄t'è.

45. Dìi d̄one amìi gha eghàlaj̄da?

Eyìi la wìzì edàeye, d̄qedegha eghàlada, government k̄o hanì-le d̄o gha eghàlagìdedq̄, hanì-le dè d̄one. D̄one edegha eghàlaj̄da wìzì dek'enj̄t'è. Eyìi d̄one edegha eghàlada wìzì gohl̄i-le dè, eyì d̄o wìzì dek'enj̄t'è.

Nj̄ht'è nechà t'à dek'enj̄t'è:

Amìi wìzì neè dek'enj̄t'è, government gha eghàlaede eyìi weèq̄.

ABC CONCRETE PRODUCTS LIMITED

Jq̄ weyìi dek'enj̄t'è: Dìi d̄one amìi gha eghàlaj̄da haj̄dì

46. Dìi la edàawhìt'j̄ neè haj̄dì?

Akìhò, kw'aht̄indeè genj̄ht'èkq̄, kw'aht̄i, l̄iwe k'ats'edè hanì-le dè ehdzoo k'ets'ele, chekòà nechàlèa nj̄ht'èkq̄ at'j̄, k̄q̄ta nàedìk'èzhq̄ xè eghàlats'eda, asìi k̄q̄ta k'ets'ele, whacho asìi yàts'ehtsìd̄o ts'j̄l̄j̄, nàedìk'è eghàlats'eda, eyìi weèq̄ ts'q̄.

Jq̄ weyìi dek'enj̄t'è: La edàawhet'j̄ neè s̄iì haj̄dì, edegha eghàladadq̄, asìi yàetsìd̄o hanì-le dè asìi t'à d̄o ts'adìd̄o

47. Dìi d̄one ayìi la k'e wheda t'à ayìi edàahq̄?

Akìhò, asìi gogha nj̄ht'è s̄j̄whq̄, kw'aht̄i, l̄iwe k'adedq̄ hanì-le dè ehdzoo k'eledq̄, chekòà nechàlèa nj̄ht'èkq̄ at'j̄ hoghàtq̄d̄o, k̄q̄ta nàedìk'èzhq̄ xè eghàladadq̄, satsq̄behchj̄ k'edìd̄o, asìi yehtsìd̄o, nàedìk'è eghàladadq̄, eyìi weèq̄ ts'q̄.

Jq̄ weyìi dek'enj̄t'è: Ayìi wela hq̄t'e

48. Dii la sìi, ayii wela họt'e jìlè?

Akìhò, amii dọne wjzì dek'enègetf'è, dọsɲiyàetɪdọ xè eghàlada, lɪwe gihchì xè segehɲì hani-le dè tich'àadi segehɲì, chekòà nɪhtf'è nàke agehɲì hoghàgogehtọ, dọne eyàelɪ, satsqbehchɪj k'edɪdọ, kwe hani-le dè dechɪ yeèt'à t'à eghàlada, sqòmba ɲihcɪdọ, eyii weèɲò ts'ò.

Wegodɪ: Dazeke 49 eyɪts'ọ 50 ts'ọ Tqdoos Zaà 3 Tqdoos Zaà 9, 2026 dii dọne wela hani-le dè edegha eghàlada la weghọ dazeke họt'e. Dii dọne la wets'ọ-le dè, ayii la Edàedzèècho Zaà 1, 2025 k'e kwe la edàawha ts'ọ la yìtò. Dii dọne la jìlè ɲqòts'ọ wets'ọ dè, ayii la t'a sadzeè ɲọ yehtsɪ dek'enɪt'è.

49. Ahsì dii dọne eghàladà hani-le dè whacho edegha eghàlada?

Dii dọne la jìlè ɲqòts'ọ wets'ọ dè, ayii la t'a sadzeè ɲọ yehtsɪ dek'enɪt'è. Dii dọne dii dzaàta eghàladà-le dè Tqdoos Zaà 3 Tqdoos Zaà 9, 2026, Edàedzèècho Zaà 1 2025 ts'ọ ayii la yìtò.

Jìlè zọ haɪdɪ.

1 ts'ọ gots'ede: Eghaladadọ - Ats'ọ la wets'ọ (nqde dzèè gohlɪ-le) → Dazeke 51 ts'ọ ahde

2 ts'ọ gots'ede: Eghaladadọ - Edàawhats'ọ eghàlada ha dzèè gohlɪ (1 xo hani-le dè weèɲòts'ọ) → Dazeke 51 ts'ọ ahde

3 ts'ọ gots'ede: Eghaladadọ - Qhk'èa, sɪghà hani-le dè whalèa ts'ọ eghàlada (1 xo k'aɲɪ) → Dazeke 51 ts'ọ ahde

4 ts'ọ gots'ede: Wèot'ɪj nèè t'à (wets'àɲèèdɪ-le hò eghàlada) wedq/wets'eke hani-le dè wèot'ɪj edegha eghàlagide gha eghàlada hani-le asii yagɪshedq gha → Dazeke 51 ts'ọ ahde

5 ts'ọ gots'ede: Edegha eghaladadọ dọ gɪts'aɲèèdɪ-le hò eghàlagide (whacho hani-le dè dọ xè)

6 ts'ọ gots'ede: Edegha eghaladadọ xe dọ wets'àɲèèdɪ (whacho hani-le dè dọ xè)

50. Ahsì dii dọne asii yàeshedq hani-le dè whacho edegha eghaladadọ elɪ nìi?

1 ts'ọ gots'ede: Jìlè

2 ts'ò gots'ede: Hẹ̌rẹ̌

Dareke 51 eyits'ò 53 ts'ò dọne t'ala 15 wegghò eyits'ò eyii weèrò ts'ò gha họt'e dii dzaàhta Tòdoo Zaà 3 Tòdoo Zaà 9, 2026 ts'ò dawewe ha. Dii dọne 65 wegghò eyits'ò weèrò ts'ò dè “Jle, k'ehòeɾa” dii dè dareke 43 eyits'ò “2025 kwe” dareke 44 dè, Dareke 60 ts'ò ahde.

51. Ahsì dii dọne dii sa k'e Sadatlò Zaà 12 Tòdoo Zaà 9, 2026 ts'ò la xata jìlè nìi?

Akìhò, ahsì dii dọne la xats'etakò la gha akò gojide nìi, dọ gha eghàlats'edadò, kò hanì-ledè satsò wet'à ets'eèt'è t'à la xaneta nìi, eyii weèrò?

Jìlè zò haìdi.

1 ts'ò gots'ede: Jìlè

2 ts'ò gots'ede: Hẹ̌rẹ̌, dzětè tɔ̀tɔ̀t'e eghàlada gha la haàtá → Dareke 53 ts'ò ahde

3 ts'ò gots'ede: Hẹ̌rẹ̌, ɔ̀hk'èa eghàlada gha la haàtá (30 sadzeè k'aɾì gha) → Dareke 53 ts'ò ahde

52. Dii dzaàhta Tòdoo Zaà 3 Tòtsì Zaà 9, 2026 ts'ò ahsì dii dọne jìda dii dzaàhta dè la weghò k'e niitla ha nìi?

1 ts'ò gots'ede: Jìlè

2 ts'ò gots'ede: Hẹ̌rẹ̌

53. Ahsì dii dọne edàedzětè Tòdoo Zaà 3 edàedzět'ò Tòtsì Zaà 9, 2026 k'e la gohlì dè la k'e niitla ha nìi?

Jìlè zò haìdi.

1 ts'ò gots'ede: Hẹ̌rẹ̌, la k'e niitla ha jìlè

2 ts'ò gots'ede: Jìle, la sets'ò

3 ts'ò gots'ede:]le, eyàelɿ hanì-le dè asì t'à wexòeʔa

4 ts'ò gots'ede:]le, asì t'à hanì-le dè sèot'ɿ] wets'ɿʔò

5 ts'ò gots'ede:]le, nɿhtɿ'è aht'ɿ

6 ts'ò gots'ede:]le, ɿadɿ ts'ɿʔò

Wegodɿ: Dazeke 54. a) eyits'ò 54. b) ts'ò Tòdoo Zaà 3 Tòdoo Zaà 9, 2026 dìi dɔne wela hanì-le dè edegha eghàlada la weghò dazeke hòt'e. Dìi dɔne la wets'ò-le dè, ayìi la Edàedzèècho Zaà 1, 2025 k'e kwe la edàawha ts'ò la yìtò. Dìi dɔne la]lè ʔòts'ò wets'ò dè, ayìi la t'a sadzèè ɿò yehtsɿ dek'enɿtɿ'è.

54. a) Dìi la k'e dè, ahsɿ dìi dɔne deyatì k'è gode?

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ɿ]

2 ts'ò gots'ede: Mòla

Jò weyìi dek'enɿtɿ'è: ɿadɿ yatì – hàɿdɿ

Dìi dɔ daweke sɿ nɿhtɿ'è 54. a) k'e, dazeke 55 ts'ò ahde.

54. b) Dìi yatì ts'òhk'e dè, dìi la k'e ayìi yatì k'è gode?

Yatìi]lè ʔòt ts'ò yit'at'ɿ xè elexèt'e yit'at'ɿ dè hàɿdɿ.

1 ts'ò gots'ede: Kwet'ɿ]

2 ts'ò gots'ede: Mòla

Jò weyìi dek'enɿtɿ'è: Yatì ɿadɿ - hàɿdɿ

Dìi dazeke sɿi dɔne 15 gighoò ʔòt ts'ò dè eyits'ò la wets'ò xè whalèa ts'ò la k'e wheda-le dè hanì-le dè dìi dzaàta la k'e ɿda-le edàedzèè Tòdoo Zaà 3 edàedzèèt'ò Tòdoo Zaà 9, 2026.

55. Dzaàta dè adɿ dìi dɔne eghàlada, adɿ seè eghàlada?

Asìi hazò wexè nèè sɿi dek'enɿtɿ'è.

Dìi dōne la ɬè ʔòts'ò wets'ò dè, ayìi la t'a sadzeè ɬò yehtsɪ dek'enɬt'è.

Adj kòta neè haɬdɪ, kòta hanì-le dè dōne sɔɬɪ ndè ʔìichì k'e amìi dɔ agɬt'e haɬdɪ ha neèwò-le dè.

Akìhò:

- Lac Brochet 197A, Manitoba, dìi-le hò Northlands Denesuline First Nation
- Wabamun 133A, Alberta, dìi-le hò Paul First Nation
- Fort Providence, Northwest Territories, dìi-le hò Deh Gáh Got'ie Dene First Nation
- Fort Hope 64, Ontario, dìi-le hò Eabametoong First Nation
- Mìngan, Quebec, dìi-le hò Les Innus de Ekuanitshit.

Dìi dōne wekò weèʔò la wets'ò dè, adj neè haɬdɪ. Adj neè degghà yìk'èzhò-le dè hanì-le dè postal box hòt'e dè, adj kò neè haɬdɪ hanì-le dè akò gogà goɬwa-lea haɬdɪ. Post office edàatɬò dek'èt'è haɬdɪ-le.

Dìi dōne adj eghàlada eyits'ò adj wets'ò k'àowo ɬadɪ nɪdè, adj dìi dōne eghàlada sìi haɬdɪ. Akìhò, chekoahahtò adj nɬt'èkò goʔò sìi hagedɪ ha, adj gɪts'ò nɬt'èkò gha k'aàde eghàlagide akò-le.

1 ts'ò gots'ede: Dekò eghàlada (asìi gehshe sìi) → Dazeke 58 ts'ò ahde

2 ts'ò gots'ede: Canada weʔò ts'ò → Dazeke 58 ts'ò ahde

3 ts'ò gots'ede: Adj eghàlada kò while → Dazeke ɬda ts'ò anede

4 ts'ò gots'ede: Adj eghalada hadɪ, wekò weèʔò ts'ò ɬzhì haɬdɪ

Jò weyìi dek'enɬt'è: Tɬìi wɬzi

Jò weyìi dek'enɬt'è: Kòedeè, kòta, kòta nechàlèa, kòta nechàleagòò, ndè iìichì k'e dɔ nàdè (akìhò gha wek'aɬta)

Adj neè/edzanèk'e

1 ts'ò gots'ede: Newfoundland eyits'ò Labrador

2 ts'ò gots'ede: Prince Edward Ndìa

3 ts'ò gots'ede: Nova Scotia

4 ts'ò gots'ede: New Brunswick

5 ts'ò gots'ede: Quebec

6 ts'ò gots'ede: Ontario

7 ts'ò gots'ede: Manitoba

8 ts'ò gots'ede: Saskatchewan

9 ts'ò gots'ede: Alberta

10 ts'ò gots'ede: British Columbia

11 ts'ò gots'ede: Yukon

12 ts'ò gots'ede: Edzanèk'e

13 ts'ò gots'ede: Hotenda Nèk'e

Jq weyìì dek'enjìt'è: Postal code

56. a) Dzaàta eghàlada dè, edàani la ts'onòedà?

Dq asìì kaza t'à la ts'ò naàda dè edàatìq dzeè aget'ì.

Haìdì “behchìì elexììla hanì-le dè satsòtìlì wek'e behchìì k'et'ò” dìì ha:

- Vancouver SkyTrain
- Toronto subway
- Montréal Metro

Haìdì “satsòbehchìì tìlì k'eaget'ì kaza” dìì ha:

- Vancouver West Coast Express
- Calgary CTrain
- Edmonton LRT
- Toronto Streetcars

-
- Toronto GO Train
 - Ottawa O-Train
 - Montréal commuter trains
 - Montréal REM
 - Kitchener-Waterloo ION LRT

Asìl edlàatłq ts'ò dek'enìtł'è.

1 ts'ò gots'ede: Satsòbehchìlì kaʔa hanì-le dè van – behchìlì k'ìdìdò

2 ts'ò gots'ede: Satsòbehchìlì kaʔa hanì-le dè van – behchìlì yìits'eda

3 ts'ò gots'ede: Satsòbehchìlì dò k'ezhe

4 ts'ò gots'ede: Behchìlì elexìlìla hanì-le dè satsò tìlì k'e

5 ts'ò gots'ede: Satsò tìlì nedàlèa, tìlì k'e hanì-le dè satsòbehchìlì elexìlìla t'à

6 ts'ò gots'ede: Elàcho t'à dòne et'ànàezhe

7 ts'ò gots'ede: Dekw'ò t'à la ts'ò nàts'eèdè

8 ts'ò gots'ede: Wekènàkèa kaʔa t'à

9 ts'ò gots'ede: Wekènàkèa kaʔa t'à

10 Ts'ò gots'ede: Asìl ładì (akìhò, ATV's eyìts'ò zhakak'èkòa, ts'et'aà, elà)

56. b) Dìl dòne eghalada dè edàanì la ts'ò naàdà?

Ìlè zò hàìdì.

Dò asìl kaʔa t'à la ts'ò naàda dè edàatłq dzeḡè aget'ì.

Dìl dòne asìl ìlèʔò ts'ò la ts'ò naàdà nìdè, ayìt'a ats'ò yìt'at'ì sìl dek'enìtł'è.

1 ts'ò gots'ede: Satsòbehchjì kaza hani-le dè van – behchjì k'jìdìdò → Dazeke 56. c) ts'ò ahde

2 ts'ò gots'ede: Satsòbehchjì kaza hani-le dè van – behchjì yìits'eda → Dazeke 56. c) ts'ò ahde

3 ts'ò gots'ede: Satsòbehchjì dọ k'ezhe → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

4 ts'ò gots'ede: Behchjì elexjìla hani-le dè satsò tjlì k'e → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

5 ts'ò gots'ede: Satsò tjlì nedàlèa, tjlì k'e hani-le dè satsòbehchjì elexjìla t'à → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

6 ts'ò gots'ede: Elàcho t'à dọne et'ànàezhe → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

7 ts'ò gots'ede: Dekw'ọ t'à la ts'ò nàts'eèdè → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

8 ts'ò gots'ede: Wekènàkèa kaza t'à → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

9 ts'ò gots'ede: Wekènàkèa kaza t'à → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

10 ts'ò gots'ede: Asìlì ladj t'à → Dazeke 57. a) ts'ò ahde

56. c) Dọne edàatłọ eghàlada, dìl dọne wexè, dìl behchjì t'aat'j, satsòbehchjì kaza?

1 ts'ò gots'ede: 1 eghàladadọ

2 ts'ò gots'ede: 2 eghàlagidedọ

3 ts'ò gots'ede: 3 hani-le dè weèwọ ts'ò eghàlagidedọ

57. a) Dìl dọne edàatłọ niwọ dè la ts'ò naàdà?

Dọ asìlì kaza t'à la ts'ò naàda dè edàatłọ dzeẹ aget'j.

1 ts'ò gots'ede: Edàatłọ niwọ

Dìl dọne edàatłọ niwọ la ts'ò naàdà hajdi?

Jọ weyìlì dek'enjìt'è: Edàatłọ sadzeè hajdi

Jọ weyìlì dek'enjìt'è: Edàatłọ nàgèa hajdi

1 ts'ò gots'ede: a.m. wek'e hajdi

2 ts'ò gots'ede: p.m. wek'e hajdi

2 ts'ò gots'ede: Edàatłq niìʔq-le (akihò, dɔne toò/dzɛɛ eghàlaedè)

57. b) Dìi dɔne edàatłq nàgèa ts'ò la ts'ò naàdà?

Dɔ asìi kaza t'à la ts'ò naàda dè edàatłq dzɛɛ aget'ɿ.

Jɔ weyìi dek'enjɿt'è: Edàatłqegèa

HANÌ-LE DÈ

Ts'ò gots'ede: Edàatłq ts'ò while

58. 2025 xo k'e dìi dɔne edàatłq dzaàta ts'ò eghàlajda hanì-le dè edegha eghàlada t'à wets'àɛèdì?

ɿle xo 52 dzaàta gohlɿ.

Dìi wexè anele:

- K'ehòɛʔa t'à eyits'ɔ
- Qh'èa eghàlajda, edlàatłq sadzèa hò.

Dìi wexè anele:

- Edàawa ts'ò eghàlajda-le xè wets'àɛèdì-le, bebìa wegohlɿ ts'ɿʔò hanì-le dè asìi t'à wexòɛʔa ts'ɿʔò eyìi weèʔò.

Ts'ò gots'ede: Dàodì → Dazeke 60 ts'ò ahde

HANÌ-LE DÈ

Jɔ weyìi dek'enjɿt'è: Edàatłq dzaàta ts'ò eghàlajda (k'ehòʔa hò wets'àɛèdì sìi wexè anele eyits'ɔ eyàelɿ gha sìi wets'àɛèdì eyits'ɔ la k'e wheda-le t'à sìi wets'àɛèdì-le

sii wexè anele, webebà gohlì ts'ìṛṛ, bebà k'edì gha hanì-le dè asii t'à wexṛṛa ts'ìṛṛ eyii weèṛṛ) → Dii dṛṇe gha 1 dzaṛṛta ts'ò dii dè dṛṛke 59 ts'ò ahde.

59. Dii dṛṇe 2025 xo k'e ahsì ats'ṛ eghàlada hanì-ledè ṛhk'èa zṛ?

ḷḷè zṛ haḷdi.

1 ts'ò gots'ede: Ats'ṛ eghàlada (30 sadzeè hanì-le dè weèṛṛ ts'ò eyii dzaṛṛta)

2 ts'ò gots'ede: Ṛhk'èa eghàlada (ḷḷè dzaṛṛta k'aṛì 30 sadzeè)

Dṛṛke 60 dṛṇe t'ala 13 giṛghò weèṛṛ ts'ò dè eyits'ṛ (Tṛdoo Zaà 12, 2012 wet'axṛṛ) dṛḡḷḷ dè dageke ha.

60. 2025 xo k'e, ahsì dii dṛṇe wegħa chekoa k'ehòdi nìi (akìhò, chekoa k'èhodìkṛ, dṛḡìkṛ chekoa k'èhodì, hanì-le dè nàyehdi xè hanì-le dè nàyehdi-le hò)?

Nḷht'èkṛ t'axṛṛ hanì-le dè nḷht'èkṛ t'axṛṛ chekoa gik'èhodì kṛ eyits'ṛ wèot'ḷḷ hanì-le dè wèot'ḷḷ-le chekoa ats'ṛ k'èdi.

Chekoa deèt'ḷ yik'èdi dè hanì-le dè dṛṇe chekoa k'edidṛ elḷ, ṛhk'èa wegħa chekoa k'èdi, k'ehṛa gha eyits'ṛ nḷht'èkṛ ts'òelḷ gha wedṛ anele.

1 ts'ò gots'ede: Hṛṛṛ

2025 xo k'e negħa chekoa k'èhodì gha edàatḷṛ nànehdi haḷdi.

Goohdṛ hagedì t'à nàḡtà dè dii nàḡkṛ ts'ò nehta-le.

Nekṛ negħa chekoa k'èhodì gha nànehì-le dè (negħa chekoa k'èhodì gha nàgehdi, nèot'ḷḷ negħa nàyeydi, eyii weèṛṛ) dè haḷdi “\$0 haḷdi – segħa chekoa k'èhodì hò nàḷdi-le dek'enḷt'è”.

Jṛ weyìi dek'enḷt'è: 2025 xo k'e sṛṛmba edàatḷṛ k'enehwho haḷdi

HANÌ-LE DÈ

Dii wegħṛ haḷdi: \$0 – wegħa chekoa k'èhodì hò nàyeghdi-le

2 ts'ò gots'ede: ɬlè

Dareke 61 eyits'ò 62 dọ 15 gighoò qòts'ò dageke ha (Tɔdoo Zaà 12, 2011 xo k'e dòelɬ).

61. 2025 xo k'e, ahsɬ dìi dọne wets'eke/wedọ ɬlè gha wekè gha hanì-le dè ts'eko/dqzi ts'àrehdì nìi?

Asi gha dọ ts'àgehdì ha dè, gohdqò edàatɬ gedì t'à nàowo elèxè gehtsɬ neè. Dọ asi wqòt'ò eyits'ò sqòmba wets'ò adlà naɬta-le. Edàatɬ sqòmba t'à wets'àrehdì zọ dek'enɬt'è.

“Hẹɣẹ” hanì-le dè “ɬle” nendì. “Hẹɣẹ” nendì dè 2025 xo k'e gha edàatɬ dek'enɬt'è.

1 ts'ò gots'ede: Hẹɣẹ

Jọ weyìi dek'enɬt'è: 2025 xo k'e sqòmb hazọ haɬdì

2 ts'ò gots'ede: ɬlè

62. Ahsɬ dìi dọne dìi kọ gha asi mqhdàà hanì-le dè asi hazọ nàyehdì nìi, sa tɬt'e kọ gha hanì-ledè dedɬdahxà kọ wets'ò, taxes, k'ak'ò, eyìi weèɣò?

Haɬdì “Hẹɣẹ” Ahsɬ dìi dọne dìi kọ gha dìi hanì nàyehdì nìi, sa tɬt'e kọ gha hanì-ledè dedɬdahxà kọ wets'ò, taxes, k'ak'ò, dọ ɬlè weèɣò asi nàyehdì hò.

Kọ whacho wheɣọ hanì awèts'edì, mqht'aà ts'ò whacho eniitọ gohlɬ hanì-le dè elèxè goyìagoɣà gohlɬ t'à goyìgeèdè hanì-le dè dashàka t'à goyageèdè dè. Dìi eniitọ sìi dọ ladɬ wekọ nìits'ò goòɣa haa-le.

Kọ eyile gha edàatɬ naàhdì dek'enàt'è-le, (chekoa ahsɬ ts'ò nɬht'èkọ atɬ gha kọ, ɬdì nets'ekè ɬlè hanì-le dè kọ ladɬ nets'ò hanì-le dè sa tɬt'e asɬ kọ nàɬhdì, eyìi weèɣò)

1 ts'ò gots'ede: Hẹɣẹ

2 ts'ò gots'ede: ɬlè

Njhtl'è E

Dii kò weghò E1 eyits'ò E9 ts'ò dek'enjtl'è.

Tòdoo Zaà 12, 2026 weghò daʔeke ahodì, hagodì-le dè.

Kò whacho wheʔò hanì awèts'edì, mọt'aà ts'ò whacho eniitò gohlì hanì-le dè elèxè goyiagoʔà gohlì t'à goyiigeèdè hanì-le dè dashàka t'à goyageèdè dè. Dii eniitò sii dọ ladì wekò nìits'ò goòʔa haa-le.

E1 a) zọ senele, dọne sọlì nelì xè ndè ʔìchì k'e nàdè dè. Hanì-le dè, E1 b) ts'ò anede.

E1. a) Ahsì dii kò, government hanì-le dè dọne sọlì gits'ò xè nì hanì-le dè dọ jọ goyiì nàde wets'ò họt'e nì?

1 Ts'ò gots'ede: Hẹʔẹ → E2 ts'ò ahde

2 Ts'ò gots'ede: ɭè → E1 b) ts'ò ahde

E1. b) Dii kò:

ɭè zọ haìdì.

1 ts'ò gots'ede: dii kò nets'ò hanì-le dè dọne dii kò goyiì nàdè (dii kò nàedì hò)?

2 ts'ò gots'ede: sa tọt'e kò naìdì (sọqmba t'à nàedì-le hò)?

E2. Ahsì dii kò kọa hazhọ elèxè nìla họt'e nì?

- 1 ts'ò gots'ede: Hẹʔẹ
- 2 ts'ò gots'ede: ɭè

E3. a) Dii kò goyì kò edàatì gohì?

Ṗḡhtà, bòxàet'èkò, nàts'etèkò, dahmòò goyì hanì-le dè ndè got'á kò, eyì weèṛò.

Tsòkò ahta-le, dagòṛà k'è, goyagòṛà k'è eyits'ò whacho edegha eghàlats'eda kò gha ahta-le.

Jò weyì dek'enìt'è: Kò edàatì neè haìdì

E3. b) Dii kò hazhò edàatì nàts'etekò họt'e?

Ṗḡhtà kò hazhò nàts'etekò gha nàetà, asì ladi gha wet'àhòet'ì neè hò. Dè got'á ts'ò nàts'etekò wheṛò dè sì nàìtà.

Jò weyì dek'enìt'è: Nàts'etekò edàatì Ṗḡhtà

E4. Edàaht'e akwelò dii kò hòelì jìè?

Edàaht'e dii kò akwelò hòlì, eyit'axòò edàaht'e senàdla, weèṛò ts'ò kò nàhòlì hanì-le dè achì ladi adlà awèts'edì-le. Ayì xo k'e neè degghà wek'eàshò-le dè, ahjoneè hò nezì.

1 ts'ò gots'ede: 1920 hanì-le dè wekwe

2 ts'ò gots'ede: 1921 eyits'ò 1945 ts'ò

3 ts'ò gots'ede: 1946 eyits'ò 1960 ts'ò

4 ts'ò gots'ede: 1961 eyits'ò 1970 ts'ò

5 ts'ò gots'ede: 1971 eyits'ò 1980 ts'ò

6 ts'ò gots'ede: 1981 eyits'ò 1990 ts'ò

7 ts'ò gots'ede: 1991 eyits'ò 1995 ts'ò

8 ts'ò gots'ede: 1996 eyits'ò 2000 ts'ò

9 ts'ò gots'ede: 2001 eyits'ò 2005 ts'ò

10 ts'ò gots'ede: 2006 eyits'ò 2010 ts'ò

11 ts'ò gots'ede: 2011 eyits'ò 2015 ts'ò

12 ts'ò gots'ede: 2016 eyits'ò 2020 ts'ò

13 ts'ò gots'ede: 2021 eyits'ò 2025 ts'ò

14 ts'ò gots'ede: 2026

E5. Ahsì dìi kò senàdle ha gohlì?

Dìi hanì segha sèodle hanì-le dè kò weèrò ts'ò hohlè ts'ìwò wedè.

1 ts'ò gots'ede: ɬlè, akì asìi nezì etlè zò gha seèdle ha (asìi ets'eètl'è, asòk'ò wek'enàetseè, eyìi weèrò)

2 ts'ò gots'ede: Hẹrẹ, asìi nechà-lea seèrì (deshìtè mọhdaà naàtò, mọht'aà kò yeèt'a, dahmò naàtò dashàka naàtò hanì-le dè kò yeèt'a naàtò, eyìi weèrò)

3 ts'ò gots'ede: Hẹrẹ, asìi nechà seèrì (tìk'etl'ò, hanì-le dè k'ak'òtl'ì, kò yeèt'a, deshìtè hanì-le dè dahmò eyìi weèrò)

Dìi kò ɬlè sa tɛt'e naìdì hanì-le dè eyìi weèrò ts'ò naìdì dè dazekè E6 eyits'ò E9 ts'ò anede.

Deghà edàatlò nèè wek'enèzhò-le dè, ajohneè haìdì.

E6. a) Dìi kò gha ɬlè xo edàatlò naìdì (ɬdì 12 sa gha) k'ak'ò gha?

1 ts'ò gots'ede: Dàodì

2 ts'ò gots'ede: Sa tɛt'e wexè nàts'ehdì hanì-le dè ɬadì nàts'ehdì

HANÌ-LE DÈ

Jò weyìi dek'enìtl'è: Sòqòmba ɬlè xo gha edàatlò

E6. b) Dii kò gha, xo tət'e asii hazq edàatłq naìdì (ıdı 12 sa) tlehdoò, tleh, t'eè, tsoh hanì-le dè tleh ładł?

1 ts'ò gots'ede: Dàodì

2 ts'ò gots'ede: Sa tət'e wexè nàts'ehdì hanì-le dè ładł nàts'ehdì

HANÌ-LE DÈ

Jq weyìì dek'enìtł'è: Sqòmmba łè xo gha edàatłq

E6. c) Dii kò gha, xo tət'e asii hazq edàatłq naìdì (ıdı 12 sa) tı gha eyits'q kòta asii t'à gots'adı gha?

1 ts'ò gots'ede: Dàodì

2 ts'ò gots'ede: Sa tət'e wexè nàts'ehdì hanì-le dè ładł nàts'ehdì

HANÌ-LE DÈ

Jq weyìì dek'enìtł'è: Sqòmmba łè xo gha edàatłq

E1 a) k'e "Həʔə" nıdè, dazeke E9 ts'ò ahde.

E1 b) k'e "satət'e nàedi" dahdı dè, dazeke E7 ts'ò ahde.

E1 b) k'e "sekò hq't'e" dahdı dè, dazeke E8 ts'ò ahde.

E7. Dq sa tət'e nàgehdi zq dazeke E7. a) eyits'q E7. b):

a) Dii kò gha, xo tət'e edàatłq naìdì

Ts'ò gots'ede: Sqòmmba wedə sa tət'e nàyehdì

HANÌ-LE DÈ

Jq weyìì dek'enìtł'è: Sqòmmba sa tət'e edàatłq nàyehdì

E7. b) Ahsì dii kò gha nets'adı nìi?

Nexè kò nàedi ts'edi nıdè, sa tət'e kò gha nets'adı, ts'eko k'àowo, kòta t'ala kò nàts'ède nıdè, government kò naqàdè, kò wet'à sqòmmba ts'ehtsja-le kò nàts'edè, kò gha sqòmmba t'à gots'adı eyits'q kò gha sii t'à gots'adı.

E8. e) Kò elexè nìlì sa tət'e edàatłq naìhdi?

Ts'ò gots'ede: Dàodi

HANÌ-LE DÈ

Jò weyìlì dek'enìtł'è: Sòqmba sa tət'e edàatłq nàyehti

E9. Government hanì-le dè dōne sòlì wekò hət'e dahdi dè zò:

Nì satət'e edàatłq naìhdi hanì-le dè dìlì kò wet'at'ì ha hanì-le dè jò goyìlì nàgede gha?

- Ts'ò gots'ede: Wet'aget'ì hanì-le dè nàgehdi-le hò wet'aget'ì
- HANÌ-LE DÈ
- Jò weyìlì dek'enìtł'è: Sòqmba sa tət'e edàatłq nàyehti

Nìhtł'è F

Hot'a daneke weghò nànet'e.

Dōne dazehkedò eyì sìlì nòdè nìdè dìlì nìhtł'è neyìwa ha.

Gots'ànedì gha Mahsì Cho.

Esajdi ha

Dìlì nìhtł'è jda whela sìlì asìghò weghò nànewò dè gha dek'enìtł'è ha dìle hanì-le dè dìlì weghò asanedì ha neewò dè:

Edàanì dìlì nìhtł'è sets'ehɔɔ hanì-le dè edàanì daneke deghà wek'ìzhò-le dè (akìhò, daneke weghò ɔaisì while dè hanì-le dè wek'e hanehtì ha dìlì dè)

Dìlì hanì daneke sìlì (akìhò, edàanì wegaht'ì, edàanì àtł'è, edàlcho eyìts'ò edàanì genìtł'è).

Ayì edàgòdì sù neyatì wek'ets'edì ha nàowo ts'itò

Nì gots'ò edajì sù neyatì wek'ets'edì gha nàowo ts'itò. Statistics Canada dọne hazhọ gigha eghàlagìde sù eyì nàowo gùtò. Nì neyatì wedẹ neyatì hazhọ iichì sù Statistics Canada dọne t'ala ts'ò hats'edì hazọ nìle. Nì t'a k'ajwo neè.

Nìhtl'è 2

Dìi dazeke sù ayì neè?

Dìi dọne dageke sù wet'à goneè goxè edàagòt'e wek'ejọ eyits'ọ dọne edàanì gixè gozọ wek'ejọ ha họt'e. Goneè Canada, dọne hazhọ dìi dageke sù gits'ọ gots'ede ha họt'e.

Nìhtl'è t'a dọne dageke sù wet'à adì dọne naàdè weghọ họt'e, edàanì gixè hòzọ eyits'ọ Canada k'ezhì edàanì sọm̃ba gixè hòzọ weghọ họt'e, eyits'ọ edàanì kọ yìi nàgedè weghọ họt'e. 2026 xo k'e, dọne 25% hatlọ dìi nìhtl'è nìndè weghọ dagogehke ha. Dọne mọhdaà nìhtl'è nìndelea nìhtl'è segele ha.

Edàanighọ 2026 xo k'e dọne ghọ godì nàgehtsì sù wet'aà?

Goneè gha dìi godì nàts'ehtsì sù sù gogha wet'aà. Dìi negodì nàts'ehtsì dìi hanì wet'ats'et'ì ha government, dọ edegha eghàladadọ, dọ là elèxè eghàlaèdè, kòta elèts'agedì eyits'ọ naxikòta gha nàowodeè gehtsì ha họt'e, neneè gha hanì-le dè edzanèk'e sù gha, eyits'ọ hazọ neneè gha.

Dìi godì neghọ nàgehtsì sù ayì edageh?

Negodì nàgehtsì sù dọnech'à wek'ègedì ha, *Statistics Act* nàowo weghà wexòegihdì ha. Dìi wegodì wet'à Canada k'ezhì dọne dazeke dọ ghọ godì nàgehtsì sù eyits'ọ asìi wedànàgeta ha sù họt'e eyixè asìi ts'ò ladj ts'ò dazegeke nìdè sù elèxè negewa t'à hanì-le dè nìhtl'è nàgehtsì nàowo gha nàgehtsì t'à wet'àget'ì. Statistics Canada weèzọ ts'ò dìi godì nàgehtsì sù dọne t'ala gighàda haà-le xè amìi anet'e gik'èzhọ haà-le.

Nela

Dìi godì hazọ nàgehtsì sù wet'à nekòta segogeh? ha, nìhtl'èkò, chekoa k'ehòdikò, kò, eyàkò, tìlì seè?, kòta asìi k'ezhe, la gha dọne hoghàgetọ eyits'ọ eyìi weèzọ ts'ò. Dìi godì nàtsì sù wet'à Canada 2026 xo k'e goxè edàgòht'e wek'èjọ xè goxè ladj agot'ì.

Edàanìgho dọne dageke

NỊHTL'È A – Nets'ọ fọ # ts'iwọ wet'à nenjhtl'è mọhdaà deghà haìdì-le dè nets'ọ gots'ede ha. Nekọ edàatlọ dek'etl'è ts'iwọ, dọne hazhọ deghà gínàeta ha, eyixè adl ts'ọ nenjhtl'è nets'ọ at'ì sìì ts'iwọ, dọne hazhọ deghà gíita ha ts'ìṛṛ.

NỊHTL'È B eyits'ọ C - Dìi dazeke sìì wet'à amìi wexè nàeta ha wet'arà eyits'ọ amìi nàwìita-le gha sìì họt'e. Amìi seè hazhọ nàwìita haìle sìì gha wexòedì eyits'ọ dọne naàkè ts'ọ nàwìita-le gha wexòedì.

NỊHTL'È D – Dìi dọ dageke sìì Dazeke 1 njhtl'è 4 weka Njhtl'è B ts'ọ dọ gízi dek'enègetl'è ha.

DỌNE EDÀATLỌ ELEXÈ NÀDÈ WEGODI – Dazeke 2 eyits'ọ 7 ts'ọ Canada k'ezhọ dọne edàanì elèxè nàdè wegodi họt'e. Dìi godi nàgehtsì sìì government wet'à dọne deèṛṛ nezi gits'adi ha họt'e, kọta gits'ahodi eyits'ọ ts'eko k'àowo eyixè eneko cheè eyits'ọ chekoa sọm̄ba. Kọta k'ade dìi godi nàgehtsì wet'à kọta edàanì dọne ts'agedì sìì gít'at'ì, chekoa k'ehòdikọ, njhtl'èkọ, eyàkọ eyits'ọ asìi t'à hòela dè gots'adidọ.

GOYATÌ KAṖA - Dazeke 8 eyits'ọ 10 ts'ọ eyits'ọ 22 dìi dọne hazhọ Canada k'ezhì gíyatì edàanì neè weghọ họt'e. Dìi godi nàtsì sìì wet'à dọne edàatlọ Kwet'ìì yatì eyits'ọ Mọla yatì t'à deèṛṛ gits'adi gha godi nàgehtsì, eyits'ọ wet'à dọne edàatlọ ladi kara Canada nàdè gha godi nàgehtsì ha eyixè dọne sọlì yatì edàatlọ wenàeta neè eyits'ọ dọne sọlì ladi nèk'e ts'ọ agìt'e sìì gígodi nàgehtsì ha. Dazeke 54 godi nàgehtsì sìì dọne edàatlọ dela k'e deyatì t'àget'ì gha godi nàgehtsì họt'e.

DEYATÌ T'À DỌNE HOGHÀGETỌ - Dazeke 11 eyits'ọ 16 ts'ọ wet'à godi nàtsì sìì dìi *Canadian Charter of Rights and Freedoms* nàowo ghà Canada k'ezhì dọne t'ala Kwet'ìì yatì eyits'ọ Mọla yatì k'è hoghàwìtọ njwọ dè hade ha dìle.

EDÀANÌ DZÈÈ TAT'E DỌNE GIXÈ HOṖỌ – Dazeke 17 Canada k'ezhì dọne edàatlọ nàgìhta xè asìi mọhdaà deghà hagehṛì hadì sìì weghọ godi gihchì, whagots'ọ asìi t'à wexòeṛa, wenì t'à eyàelì hanì-le dè asìi t'à eyàelì. Dìi wegodi wet'à amìi seè asìi t'à wexòeṛa wek'ègezho ha gíwọ. Eyit'axọ dè Statistics Canada deèṛṛ nọde njdè achì danegehke ha họnì.

EDÀANÌ DỌNE EDEXÈGEDÌ - Dazeke 18 Canada k'ezhì dọne edàanì edexègedì wegodi wet'à weghà eghàlats'eda nàowo hohlè eyits'ọ wet'à hotì ets'enda gha seèdle ha. Edàanì dọne edexègedì weghà edàanì dọne egenda wek'ezhọ. Edàanì dọne edexèdì ts'edì njdè edàanì dọne edexègedì, hanì-le dè amìi seè eyìi dọne daweke sìì yìk'e gode ha.

ADÌ DỌNE GÌLÌ – Dazeke 19 eyits'ọ 20 ts'ọ adl ts'ọ dọne agìt'e eyits'ọ wèot'ìì sìì adl dọne gílì weghọ dazeke họt'e. Dọne t'ala eyile nèk'e ts'ọ jọ Canada ts'ọ tageède njdè dọne edàatlọ ladi nèk'e ts'ọ aget'ì eyits'ọ edàanì dọne dìi nèk'e kọta k'edè. Dìi godi

wet'à edàani dōne gixè hoʔo xè edàani sòq̄mba degetsɿ wegodi nàtsɿ xè giot'ɿ jò nèk'e nɿdè gots'ò giwhàedò edàatɿ jò nɿnde xè ginàowo wek'ejò ha.

DQNE EDÀATɿ – Dazeke 21 Canada k'ezhì dōne edàatɿ nàdè wegodi hòt'e. Dìi godi wet'à dōne edàatɿ ek'ètehtso gehtsɿ ha hòni gha gik'èzò eyits'ò dōne edàatɿ dìi nèk'e ts'ò tageède gha hoghàgetò ha hòt'e. Eyits'ò dōne edàatɿ dìi nèk'e nàdè xè dōne edàatɿ ɿadɿ nèk'e ts'ò jò nàdè weghò dageke.

EYILE NÈK'E TS'Ò DQNE – Dageke 23 dōne edàatɿ eyile nèk'e ts'ò jò Canada ts'ò tageède weghò dazeke. Dìi godi nàtsɿ sɿi wet'à edàani dōne ɿà elexè eghàlagide eyits'ò asɿi hagetadò sɿi wet'à edàani dōne edexègedi gha nàdagehde ha, hoti nezi elets'ò gots'ede eyits'ò dōne ts'ats'edi ɿa ts'qhk'e sɿi gha.

DQNE SÒɿ GÒET'ɿ – Dazeke 24 eyits'ò 26 eyits'ò 29 ts'ò dìi godi nàgehtsɿ sɿi government wet'à Dōne Sòɿ, Waàk'ò eyits'ò Hotendaà gits'ò government hazò wet'à hoti nezi edexè segogele ha hòt'e.

DQNE EDÀATɿ GOHLɿ XÈ (Gɿɿɿɿɿ-LE) GHA GINÀETÀ – Dazeke 25 Canada k'ezhì dōne edàatɿ nàdè xè gɿɿɿɿɿ-le gɿgodi nàtsɿ hòt'e wet'à government, kòta elexè eghàlagidedò, nàedik'èzhò nàowo k'e eghàlagidè, asɿi hagetadò eyits'ò dìi nèk'e ts'ò dōne kàa dìi hanì nàowo k'e eghàlagide wet'à jò Canaa k'ezhì dōne hazhò elexèt'e asɿi t'à gits'adi ha hòt'e.

EDÀANI GOGHA YATI – Dazeke 30 dìi edàani dōne gɿgha yaatɿ weghò hòt'e. Dìi godi wet'à edàani Canada k'ezhì dōne nàdè dō edàatɿ gohlɿ, eyixè asɿi edàatɿ t'à dōne ts'ats'edi ha deèʔò wek'ejò ha hòt'e.

CANADA K'EZHÌ DQ EDÀATɿ AGHÒDQ LA K'EZHQ - Dazeke 31 dōne edàatɿ Canada k'ezhì nàdè aghòdò nàowo k'egèzhò ghò hòt'e. Government dìi wegodi t'à edàani dōne ts'agɿdi ɿi eyixè dōne edàatɿ aghòdò gha eghàlagida gohlɿ gik'èzhò ha hòt'e.

DQNE KÒTA K'ÈADÈ – Dazeke 32 eyits'ò 33 ts'ò dōne Canada k'ezhì nàdè adɿ ts'ò tageède eyits'ò adɿ ts'ò aget'ɿ gha wegodi nàts'ehtsɿ. Dìi godi nàts'ehtsɿ sɿi wet'à amìi dō agɿt'e wek'ejò xè kò edàawhìt'ɿ gɿwò, nɿht'èkò, nàedik'èzhò nàowo gɿwò, asɿi kòta k'ets'ele eyits'ò ts'eko k'àowo nàowo t'à ayi gots'adi ha ts'ɿwò wek'ejò ha.

KO GOTS'Q-LE NÀOWO – Dazeke 34 eyits'ò 35 sɿi dōne kò gits'q-le ghò hòt'e eyits'ò ɿdi 12 sa kò ts'qhk'e gixè edàgòht'e. Dìi wegodi nàtsɿ sɿi wet'à governments kòta yàgola dōne kò gits'q-le ts'àgedi ha hòt'e.

GOGHA TS'EKO/DOZHI NEZI - dazeke 36 dìi godi nàtsɿ weghà government, dō edegha eghàladadò, kòta dō ɿà elexè eghàlagidè, nàedik'èzhò nàowo t'à dōne ts'àgedi, asɿi hatadò eyits'ò kòta dō xè eghàlagidedò dōne hazò elexèt'e gots'ò eghàgeda ha Canada k'ezhì dōne hazò gohlɿ ts'àgedi. Dìi godi nàtsɿ sɿi wet'à

Canadian Human Rights Act t'à sii d'one ts'eko/d'ozì xè at'ì nàowo sii gohlì t'à wexòedi hòt'e.

NÌHTL'ÈKÒ – Daz'eke 37 eyits'ò 41 ts'ò d'one Canada k'ezhì nàdè sii g'igha godì ts'atà gehla gha nàgehtsì, nìhtl'èkò nàowo, la hoghàgetò nàowo eyits'ò d'ihk'òà whalea adj nìhtl'èkò ats'at'ì wegodi nàgehtsì. Dii wegodi wet'à Government d'one edàatlò hoghàgeto ha eyits'ò d'one s'òlì edàatlò Waàk'òà, Hotendaà, eyile nèk'e ts'ò d'one eyits'ò cheku sii edàatlò eghàlagide t'adj at'ì wexòegihdi gha hòt'e.

KÒTA D'ONE LA EDÀATLÒ GIÌTÒ – Daz'eke 42 eyits'ò 53 ts'ò, 58 eyits'ò 59 dii wegodi wet'à Canada k'ezhì d'one edàatlò eghàlagide gik'ezhò xè d'one edàatlò la giìto. La wegodi wet'à kòta yàgola gixè edàgòht'e wek'egezhò eyits'ò d'one s'òlì, Waàk'òà, Hotendaà eyits'ò eyile nèk'e ts'ò d'one wek'ejò xè la edàatlò g'ìwò gha wek'ejò. Kòta edàgòht'e eyits'ò la edàawhìt'ì k'egèkw'e weghà la edàawhìt'ì g'ìwò wek'ejò.

LA TS'Ò EHT'ÀNAETS'IDÈ – Daz'eke 55 eyits'ò 57 ts'ò adj d'one eghàlagide wet'à wek'ets'ezhò eyits'ò edàani la ts'ò nàegide wek'ets'ezhò. Dii godì wet'à edàani d'one la ts'ò n'og'ide, ahsì behchì d'one et'ànàezhe g'ìwò nì eyits'ò t'leh edàatlò k'egèwhì wek'ejò. Dii hanì wegodi wet'à kòta k'àodeè adj eyàkò gehtsì ha, nìhtl'èkò eyits'ò chekoa k'ehòdikò hohlè ha eyits'ò s'ònàgedekò sii hohlè ha, wet'à sii adj t'ìlì yàhohlè ha eyixè sii adj ts'ò d'one k'eadè wet'à dii hanì asii hazhò hohlè.

ASÌI NÀEDÌ – Daz'eke 60 eyits'ò 61 dii wegodi wet'à chekoa g'itsò s'òq'mba k'ehòewì eyits'ò d'one ts'àhòedi gha g'its'az'èedi. Eyixè d'one edàatlò tax nàz'èedi wegodi weghà d'one ts'àgedì, dii hanì daz'eke wet'à Canada k'ezhì d'one edàatlò t'exòet'ì nàgedè wek'ejò. Dii wegodi wet'à edàani deèz'ò chekoa g'its'adi ha eyits'ò Canadian society wet'à d'one ts'àhòedi gha g'its'az'èedi.

KÒ NÀOWO – Daz'eke 62 eyits'ò Nìhtl'è E dii godì wet'à kòta yàgola edàani d'one g'igha kò hohlè eyits'ò la sii hohlè. Dii godì wet'à kò edàatlò k'òà gohlì eyits'ò nàts'etekò sii edàatlò gohlì wek'ejò ha eyits'ò kò gha s'òq'mba edàatlò wets'ò k'ehòewì sii wet'à ahsì d'one g'igha goòz'ò nì gha godì wet'àget'ì eyits'ò ahsì d'one kò nàgehdi ha dìle nì. Dii hanì godì wet'à amì seè dii hanì nàowo k'e eghàlada sii wegodi wet'à d'one t'ò g'igha kò hohlè xè d'one Canada k'ezhì nàdè sii kò gha g'its'ahodi ade ha. Dii godì sii kò edàatlò weèghò eyits'ò wekò sii ayì edàatlò goyì senàgodle ha gohlì, dii wegodi t'à kòta kò yàgola d'one g'igha kò senàgogele xè d'one g'igha kò deèz'ò nezì g'igha gohlì ha.